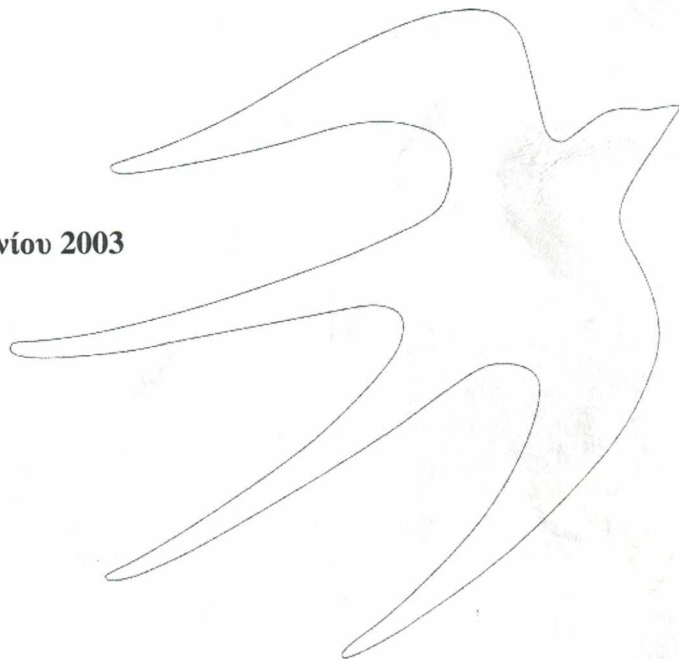

**ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ
ΤΕΤΑΡΤΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΟΕΔΡΙΑ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ :**

1 Ιανουαρίου 2003– 30 Ιουνίου 2003

Αθήνα, 30 Ιουνίου 2003

Πίνακας Περιεχομένων

1. Εισαγωγή	σελ. 3
2. Η κρίση γύρω από το Ιράκ	σελ. 6
3. Η διεύρυνση και η Σύνοδος Κορυφής των Αθηνών	σελ.9
4. Η Συνέλευση για το Μέλλον της Ευρώπης, το σχέδιο Συντάγματος και οι αποφάσεις για τη Διακυβερνητική	σελ.10
5. Οι εξωτερικές σχέσεις	σελ.12
6. Στρατηγική της Λισσαβόνας	σελ.17
7. Κυριότερα θέματα στο πλαίσιο των Κοινοτικών Πολιτικών	σελ.19
8. Δικαιοσύνη και εσωτερικές υποθέσεις	σελ.36
9. Τελικές παρατηρήσεις	σελ.41

1. Εισαγωγή

Το τελευταίο εξάμηνο αποτέλεσε μια διπλή πρόκληση: Υπήρξε πρόκληση, από τις μεγαλύτερες έως τώρα, για την ίδια την κυβέρνηση, που κλήθηκε να ηγηθεί της Ένωσης και να χειρισθεί εξ ονόματος των «15», σε πολλαπλά επίπεδα, τις ευρωπαϊκές υποθέσεις. Και υπήρξε και πρόκληση για αυτήν καθεαυτήν την ελληνική προεδρία, καθώς στο εξάμηνο που διανύσαμε η Ε.Ε. πέρασε μια από τις μεγαλύτερες κρίσεις στην ιστορία της – την αντιμετώπιση των συνεπειών από τον πόλεμο του Ιράκ στον ίδιο τον ενοποιητικό ιστό της Ένωσης.

Σε ένα άλλο επίπεδο, η κυβέρνηση υποχρεώθηκε, λόγω των καθηκόντων της ως προεδρία, να ανταποκριθεί και στο οργανωτικό επίπεδο – συντονίζοντας ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, από άτυπα Συμβούλια υπουργών μέχρι εργασίες επιμέρους επιτροπών. Και σε αυτό το επίπεδο – με αποκορύφωμα τη Συνάντηση των Αθηνών και την υπογραφή των Συνθηκών προσχώρησης των δέκα νέων χωρών – η προεδρία, η κυβέρνηση, ανταποκρίθηκε με υπευθυνότητα – και με επιτυχία.

Η κρίση περί το Ιράκ, που ήταν ορατή από την πρώτη ημέρα ανάληψης των καθηκόντων της προεδρίας, έθεσε την Ελλάδα, ως προεδρεύουσα χώρα, μπροστά σε διλήμματα κι επιλογές: Θα μπορούσαμε να μείνουμε παθητικοί θεατές, αφήνοντας την κρίση να εκτυλιχθεί και τις χώρες – μέλη να ακολουθήσουν η καθεμιά τη δική της εθνική εξωτερική πολιτική έναντι του συγκεκριμένου θέματος. Θα περιορίζαμε έτσι την προεδρία σε ένα ρόλο διαχειριστού των καθημερινών ζητημάτων της Ένωσης, απλής προώθησης των επιμέρους πολιτικών. Μια άλλη επιλογή ήταν να επιτρέψουμε στην κρίση να «παραλύσει» την Ένωση, να της επιτρέψουμε να κάνει την Ένωση τμήμα της και θύμα της, με τεράστιες συνέπειες για την ίδια την ενοποιητική διαδικασία.

Η ελληνική προεδρία επέλεξε τον τρίτο δρόμο – και δυσκολότερο. Επέλεξε να προωθήσει το πρόγραμμά της, να προωθήσει αποφάσεις καθοριστικές για το μέλλον, από τη διεύρυνση μέχρι το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας κι από τις εργασίες της Συνέλευσης για το μέλλον της Ευρώπης, που κατέληξαν στο σχέδιο Συντάγματος, μέχρι τη συμφωνία για τη φορολόγηση των αποταμιεύσεων. Και ταυτοχρόνως να αντιμετωπίσει την κρίση περί το Ιράκ, στο ανώτερο δυνατόν επίπεδο, με στόχο πάντα τη διατήρηση της ενότητας της Ένωσης και των κρατών – μελών.

Όταν προ εξαμήνου αναλάβαμε την Προεδρία είχαμε ένα όραμα - της συνεισφοράς σε μια Ευρώπη «που να δημιουργεί ανάπτυξη και ευημερία για όλους, που να ενισχύει τις κοινωνίες της, τη συνοχή και την αλληλεγγύη». Είχαμε επίσης ένα στόχο – της συμβολής στην «ισχυροποίηση της Ευρώπης, η οποία λειτουργώντας σ' ένα πολυκεντρικό παγκόσμιο σύστημα, θα μπορεί να εργάζεται για την ειρήνη, τη συνεργασία και τη δικαιοσύνη». Ως εκ τούτου σχεδιάσαμε ένα πρόγραμμα που επιδιώκαμε να απαντά στην πρόκληση της ευρωπαϊκής μετεξέλιξης, να παρακολουθεί ή και να ελέγχει «τις εστίες κρίσης που γεννούν αβεβαιότητες και κινδύνους». Επιλέξαμε συνεπώς πέντε βασικές προτεραιότητες, που ήταν οι αγωγοί αυτών των επιδιώξεων, οι μοχλοί παραγωγής των κατάλληλων αποτελεσμάτων, τα εργαλεία εκμείωσης συναινέσεων και διαμόρφωσης συγκεκριμένων πολιτικών κατευθύνσεων.

Με το τέλος της Ελληνικής Προεδρίας, συνοπτικά και με μετριοπάθεια μπορούμε να πούμε ότι το συλλογικό αυτό εγχείρημα υπήρξε ιδιαίτερα επιτυχές – τόσο στην επιμέτρηση της σχέσης στόχου-αποτελέσματος, όσο και στην ευρύτερη πολιτική ανάδειξη της χώρας, καθώς σε μια δύσκολη συγκυρία μετατρέψαμε το μειονέκτημα σε πλεονέκτημα. Όχι μόνο αντιμετωπίσαμε τον πόλεμο στο Ιράκ χωρίς αποδυνάμωση βασικών αρχών και αναδείξαμε την ευρωπαϊκή συνοχή και προοπτική σε μια συγκυρία η οποία τραβούσε τη δυναμική των πραγμάτων προς τα κάτω, αλλά επιπλέον :

- Στην προτεραιότητα της **διεύρυνσης** ανταποκριθήκαμε εμπρόθεσμα και ολοκληρώσαμε το σκέλος που μάς αντιστοιχούσε κατά τρόπο πλήρη – πολιτικά, τεχνικά και οργανωτικά.
- Στην προτεραιότητα που αφορούσε τη **μεταρρύθμιση της ευρωπαϊκής οικονομίας** και την **προώθηση της κοινωνικής συνοχής**, πετύχαμε ορισμένα αποτελέσματα που ξεπέρασαν τις προσδοκίες μας – η δύστοκη συμφωνία για τη φορολογία των αποταμιεύσεων, όπως επίσης για τη θέσπιση του Κοινοτικού Διπλώματος Ευρεσιτεχνίας, όπως τέλος η συμφωνία για το πακέτο της μεταρρύθμισης της ΚΑΠ, ωρίμασαν, μορφοποιήθηκαν κι υιοθετήθηκαν σε τούτο το εξάμηνο.
- Στην προτεραιότητα που αφορούσε τη **μετανάστευση, τη λαθρομετανάστευση** και την **προστασία των εξωτερικών συνόρων** και του **ασύλου**, οι δικές μας προσπάθειες απέδωσαν τη δύσκολη απόφαση για το δικαίωμα της οικογενειακής

επανένωσης των μεταναστών και την εκκίνηση της χρηματοδοτικής υποστήριξης των εξωτερικών συνόρων.

- Στην προτεραιότητα που αφορούσε τη **Συνέλευση** – παρά τις αντιξοότητες της συγκυρίας και τις εσωτερικές αντιθέσεις – το σχέδιο του Ευρωπαϊκού Συντάγματος υποβλήθηκε στην ώρα του, έγινε αποδεκτό από το σύνολο των «25» και διαμόρφωσε το πλαίσιο της Διακυβερνητικής,
- Στην προτεραιότητα τέλος που αφορούσε τη διεθνή παρουσία της Ένωσης, πέρα από το θέμα του Ιράκ, αναπτύξαμε ένα ευρύ φάσμα πρωτοβουλιών με πασιφανή θετικά αποτελέσματα, στη διατήρηση της ευρωπαϊκής συνοχής κατά την ίδια δύσκολη περίοδο, στην πολιτική αναβάθμιση της ευρωπαϊκής πορείας των Βαλκανίων, στην εμπλουτισμένη επαναξιολόγηση των σχέσεων της ΕΕ με τη Ρωσία, στη συστηματική ενεργοποίηση των δυνάμεων ειρήνευσης στο Μεσανατολικό και τέλος στη δημιουργική επανεξέταση των σχέσεων της Ευρώπης με την Αμερική.

Οι μήνες που πέρασαν και το αποτέλεσμα έδειξαν πως η ελληνική προεδρία μπορεί να έκανε τη δυσκολότερη επιλογή – αλλά έκανε και την ορθότερη. Τόσο ορθή, ώστε, όπως έδειξαν κι οι εργασίες του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Θεσσαλονίκης, πριν από λίγες ημέρες, να μπορούμε να παραδίδουμε την σκυτάλη της προεδρίας με την Ένωση όχι απλώς αλώβητη από την κρίση, αλλά και σε πολύ καλύτερη θέση να αντιμετωπίσει την ανέμη διαδικασία της διαρκούς ενοποίησης.

Ανταποκρινόμενη στις προκλήσεις που της ετέθησαν, η ελληνική προεδρία απέσπασε τα εύσημα όλων των θεσμικών παραγόντων της Ένωσης, αλλά και των ηγετών των κρατών – μελών. Και τα συγχαρητήρια που έλαβε δεν ήταν ούτε τυπικά – ούτε συνήθη.

Με την έννοια αυτή κατοχυρώθηκε κι η θέση της χώρας στο ευρωπαϊκό αλλά και το διεθνές στερέωμα, ως ενός παράγοντα ψυχραιμίας και νηφαλιότητας, που ξέρει να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις των καιρών – μεγάλες και μικρές.

Τάσος Γιαννίσης
Αναπληρωτής Υπουργός Εξωτερικών

2. Η κρίση γύρω από το Ιράκ

Από την πρώτη στιγμή, έγινε φανερό στην ελληνική προεδρία πως η κρίση γύρω από το Ιράκ θα καθόριζε την πορεία της ενοποιητικής διαδικασίας, θα έφερνε τα κράτη – μέλη σε διάσταση απόψεων, ότι θα υπήρχαν διαφωνίες στο εσωτερικό των χωρών, όπως και διάσταση απόψεων μεταξύ κυβερνήσεων και κοινής γνώμης.

Συνεπώς βρεθήκαμε μπροστά σε μια μεγάλη πρόκληση, μοναδική θα λέγαμε στην Ιστορία της Ένωσης, αλλά και μοναδική για μια ελληνική κυβέρνηση: Είχαμε τη δυνατότητα να πάρουμε πρωτοβουλίες – και τις πήραμε. Αλλά είχαμε και περιορισμούς – τους οποίους προσπαθήσαμε να ξεπεράσουμε.

Η Ελλάδα, ως χώρα και όχι ως προεδρία, ήταν αντίθετη με τον πόλεμο. Πιστεύουμε ακράδαντα ότι η διπλωματία κι οι ειρηνικοί μηχανισμοί επίλυσης κρίσεων πρέπει να εξαντλούνται. Όμως, άλλες χώρες μέλη είχαν διαφορετική θεώρηση. Αυτό η ελληνική προεδρία το ε γνώριζε – αλλά επέλεξε να μην ταυτίσει την προεδρία της με τη θέση της κυβέρνησης. Αντιθέτως, επέλεξε να αναζητήσει τα σημεία που ένωναν τους εταίρους – όχι αυτά που τους χώριζαν, διότι έκρινε πως μια Ένωση χωρίς κοινή θέση θα πλήρωνε πολύ μεγάλο κόστος. Και, μάλιστα, κόστος και για τις ίδιες τις τρέχουσες πολιτικές της, τις προσπάθειες για κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική άμυνας.

Η ελληνική προεδρία, λοιπόν, αρνήθηκε το ρόλο του θεατή και διαχειριστή – κι αναζήτησε λύσεις και πρωτοβουλίες, μέσα σε ένα εξαιρετικά δύσκολο περιβάλλον. Με ορισμένες χώρες – μέλη να εκπροσωπούνται στο Συμβούλιο Ασφαλείας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών – και για τη στάση τους εκεί να μη δεσμεύονται από τις αποφάσεις της Ένωσης. Με το ίδιο το Συμβούλιο Ασφαλείας διαιρεμένο, ως προς το εάν απαιτείται συνέχιση των επιθεωρήσεων και ως προς το εάν απαιτείται δεύτερο ψήφισμα για μια ένοπλη επιχείρηση. Και ταυτοχρόνως, με τις μεγάλες χώρες της Ένωσης επίσης διαιρεμένες ως προς το τι μέλλει γενέσθαι.

Τέθηκαν, λοιπόν, εξ αρχής, τρεις άξονες, που καθόρισαν τις προσπάθειες της ελληνικής προεδρίας:

Πρώτον, η επίτευξη κοινών θέσεων στη βάση αυτών που ενώνουν κι όχι στη βάση της σύγκρουσης, που δε θα είχε άλλωστε αποτέλεσμα μια κοινή θέση.

Δεύτερον, την προβολή κι εξάντληση του ΟΗΕ, ως του πλέον συλλογικού και νομιμοποιητικού πολυμερούς μηχανισμού επίλυσης των κρίσεων, και

Τρίτον, την απόπειρα να μη διασαλευτούν συνολικά οι σχέσεις της Ένωσης με τις Ηνωμένες Πολιτείες, γεγονός που θα είχε άμεσο αντίκτυπο και στο ΝΑΤΟ.

Στη γιγαντιαία προσπάθειά της η ελληνική προεδρία είχε έναν πολύτιμο αρωγό: τους ευρωπαϊκούς λαούς, που με αλληπάλληλες ειρηνικές διαδηλώσεις σε όλες τις πρωτεύουσες των χωρών – μελών, περιλαμβανομένης και της Αθήνας, έδειξαν καθαρά την αντίθεσή τους με τη μονομερή άσκηση βίας και την επιθυμία τους για εξάντληση των ειρηνικών μέσων. Οι λαοί υπήρξαν και αρωγός μας διότι υποχρέωσαν τις χώρες – μέλη σε διαλλακτικότερες στάσεις, σε συζήτηση, σε αναζήτηση συναινέσεων – αυτό, δηλαδή, που ήταν και δικός μας στόχος.

Παράλληλα, η ελληνική προεδρία φρόντισε να είναι παρούσα και στις διεργασίες του ΟΗΕ, με τον υπουργό Εξωτερικών να παίρνει μέρος στις συνεδριάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας, με το καθεστώς του παρατηρητή. Δείξαμε, έτσι, πως η Ένωση δεν είναι μια δύναμη που ασχολείται μόνον με τα του οίκου της, αλλά μια δύναμη που έχει λόγο και άποψη στο διεθνές στερέωμα. Η Ελλάδα βρέθηκε στην έδρα του ΟΗΕ, εκπροσωπώντας μια δύναμη με ισχύ, την Ε.Ε.

Παρά τις ισχυρές αμφισβητήσεις και φόβους ως προς την επιτυχία του εγχειρήματος, η ελληνική προεδρία προχώρησε στη σύγκλιση έκτακτου Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στις 17 Φεβρουαρίου. Οικοδομώντας πάνω στις συναινέσεις και τους προβληματισμούς του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων Εξωτερικών Σχέσεων της 27^{ης} Ιανουαρίου, πετύχαμε ακριβώς αυτό που μας έλεγαν ότι είναι αδύνατον – την κοινή θέση. Και υπήρξε μια κοινή θέση τέτοια, που χαιρετίστηκε από όλους τους εταίρους, που έδωσε ένα σοβαρό πολιτικό στίγμα της ΕΕ στο κλίμα εκείνων των ημερών, το οποίο εξέφραζε τις προσδοκίες των ευρωπαϊκών λαών, ενώ δεν αφίστατο των θέσεων της ελληνικής κυβέρνησης. Αυτή η κοινή θέση αποτέλεσε αναμφίβολα ένα από τα μεγαλύτερα επιτεύγματα της ελληνικής προεδρίας – κι απέδειξε πως ακόμη και σε στιγμές κρίσης η Ένωση μπορεί να ομιλεί με μια φωνή.

Τα σχόλια που ακούστηκαν για την ελληνική προεδρία, από τους ηγέτες εταίρων, το διεθνές κι εγχώριο Τύπο, για τη θαρραλέα απόφαση της σύγκλισης του έκτακτου Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, όταν το χάσμα είχε φτάσει στο αποκορύφωμα, αποτέλεσαν πηγή δύναμης και ικανοποίησης. Απέδειξαν πέραν πάσης αμφιβολίας ότι η πολιτική

που ακολουθήσαμε – της ενεργού συμμετοχής και της αναζήτησης λύσεων – ήταν η ορθή.

Αυτό που δε μπόρεσε να κάνει η ελληνική προεδρία – και η Ένωση συνολικά – ήταν να αποτρέψει τον πόλεμο. Ο πόλεμος ξεκίνησε, χωρίς τη σύμφωνη γνώμη του ΟΗΕ, με την πρωτοβουλία των Ηνωμένων Πολιτειών και τη συμμετοχή ορισμένων μόνον ευρωπαϊκών χωρών. Έτσι, η προεδρία, στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Μαρτίου δεν είχε άλλη επιλογή από το να στρέψει τα μάτια της στο μέλλον. Κι η κοινή θέση των «15» τότε τόνισε τη δέσμευση για την εδαφική ακεραιότητα του Ιράκ, το σεβασμό των δικαιωμάτων του ιρακινού λαού, αλλά και τον πλήρη αποπλισμό της χώρας βάσει των αποφάσεων του ΟΗΕ. Έδωσε επίσης έμφαση και στο ρόλο του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, τον οποίο ανήγαγε ως κύρια δύναμη της «επόμενης ημέρας», της επιχείρησης ανασυγκρότησης που θα ακολουθούσε τον πόλεμο. Οι θέσεις αυτές επαναλήφθηκαν σε όλα τα Ευρωπαϊκά Συμβούλια που ακολούθησαν, της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης.

Πέρα από αυτά η ελληνική προεδρία εργάστηκε προς την κατεύθυνση της γεφύρωσης του χάσματος μεταξύ των «εντός» της Ένωσης και των υπό διεύρυνση χωρών, με αφορμή χειρισμούς που είχαν προηγηθεί. Η ελληνική προεδρία φρόντισε να γεφυρωθεί το χάσμα – και να πέσουν οι εκατέρωθεν τόνοι, που άλλωστε ελάχιστη σημασία είχαν για την ενοποιητική διαδικασία. Για αυτό και στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Μαρτίου εκλήθησαν και οι υπό διεύρυνση χώρες, με τις οποίες η προεδρία είχε χωριστή συνάντηση.

3. Η διεύρυνση και η Σύνοδος Κορυφής των Αθηνών

Η ολοκλήρωση των ενταξιακών διαπραγματεύσεων έγινε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης, αλλά η ελληνική προεδρία ήταν αυτή που επελήφθη όλων των θεμάτων που προέκυψαν από την Κοπεγχάγη. Ανάμεσα σε αυτά κι η επίλυση δυο κρίσιμων διαφορών: μεταξύ Συμβουλίου κι Ευρωκοινοβουλίου αναφορικά με τη χρηματοδότηση της διεύρυνσης. Και τις διεκδικήσεις της ύστατης στιγμής από υποψήφιες χώρες που λίγο έλειψε να διαταράξουν τη διαδικασία και το χρονοδιάγραμμα.

Στις 16 Απριλίου 2003 η ελληνική προεδρία υποδέχθηκε στη Στοά του Αττάλου, στους πρόποδες της Ακρόπολης, τους ηγέτες όλων νέων μελών της διευρυμένης Ένωσης. Η τελετή υπογραφής στη Στοά Αττάλου γνώρισε διεθνή προβολή, περιείχε έναν έντονο συμβολισμό, υπογράμμισε τη σημασία που έχει η διεύρυνση για το μέλλον της Ένωσης, αλλά και το πόσο κορυφαίο γεγονός είναι στη σφαίρα των παγκόσμιων εξελίξεων. Η τελετή της 16^{ης} Απριλίου σηματοδότησε στη συνείδηση των Ευρωπαίων το τέλος των ιστορικών διαφορών εντός της Ευρώπης, ολοκληρώνοντας ένα εγχείρημα που ξεκίνησε με την πτώση του τείχους του Βερολίνου.

Οι σχέσεις που εμπεδώθηκαν με τις δέκα χώρες χάρη με την ευκαιρία της προσωπικής παρουσίας του προεδρεύοντος στη συνέχεια, κατά το γύρο των πρωτευουσών, είναι ένα κεφάλαιο τα οφέλη του οποίου θα φανούν επίσης στο μέλλον.

Για την ελληνική κυβέρνηση είναι ιδιαίτερα σημαντικό ότι μεταξύ των δέκα χωρών περιλαμβάνεται και η Κύπρος. Αποδείχθηκε έτσι πως όσοι υποστήριζαν ότι χωρίς προηγούμενη επίλυση του Κυπριακού η Κύπρος δε θα γινόταν δεκτή στην Ένωση έκαναν μεγάλο λάθος. Κι ενώ ελάχιστο καιρό πριν, στη Χάγη, ναυαγούσε η προσπάθεια του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ κ. Κόφι Ανάν για λύση, λόγω του κατηγορηματικού «όχι» του κ. Ντενκτάς, είδαμε η ένταξη της Κύπρου να προχωρά ομαλά.

4. Η Συνέλευση για το Μέλλον της Ευρώπης, το σχέδιο Συντάγματος και οι αποφάσεις για τη Διακυβερνητική

Ήδη πολύ πριν το άτυπο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Αθηνών στις 16 Απριλίου, η Ελλάδα ως μέλος της Ένωσης και ως προεδρία στη συνέχεια επέμεινε πως οι εργασίες της Συνέλευσης για το Μέλλον της Ευρώπης θα έπρεπε να ολοκληρωθούν πριν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης, έτσι ώστε εκεί να ληφθούν οι απαραίτητες αποφάσεις για τη Διακυβερνητική Διάσκεψη.

Η επιμονή μας αυτή είχε ως αιτία την ανάγκη να τηρηθούν τα χρονοδιαγράμματα – να μη βρεθεί, δηλαδή, η Ένωση προ του ενδεχομένου να κάνει ευρωεκλογές χωρίς να έχει ολοκληρωθεί η Διακυβερνητική Διάσκεψη, ενισχύοντας έτσι την απόσταση μεταξύ Ευρωπαίων πολιτών και θεσμικών οργάνων της Ένωσης.

Η επιμονή της προεδρίας – που το τελευταίο διάστημα μετείχε στο προεδρείο της Συνέλευσης για το Μέλλον της Ευρώπης με τον υπουργό Εξωτερικών – δικαιώθηκε. Και στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης παρουσιάστηκε το πρώτο στην ιστορία κείμενο σχεδίου συντάγματος, πάνω στο οποίο θα εργασθούμε όλες οι χώρες – μέλη. Όπως αποφάσισε η σύνοδος της Θεσσαλονίκης, αποτελεί μια καλή βάση για την έναρξη των διαπραγματεύσεων της Διακυβερνητικής.

Στη Θεσσαλονίκη αποφασίστηκε ακόμη ότι:

Η ιταλική προεδρία, που ακολουθεί την ελληνική, θα ξεκινήσει τις σχετικές διαδικασίες για την έναρξη της Διακυβερνητικής Διάσκεψης τον Οκτώβριο του 2003. Η ολοκλήρωση των σχετικών διαδικασιών θα πρέπει να έχει γίνει πριν από τις ευρωεκλογές του Ιουνίου του 2004 και σε αυτές θα μετέχουν ισότιμα οι δέκα νέες χώρες – μέλη, ενώ οι τρεις υποψήφιες χώρες (Ρουμανία, Βουλγαρία, Τουρκία) θα μετέχουν ως παρατηρητές.

Η νέα συνταγματική Συνθήκη, που θα προκύψει από τη Διακυβερνητική, θα πρέπει να υπογραφεί το συντομότερο δυνατόν μετά την 1^η Μαΐου 2004, οπότε και γίνονται επισήμως μέλη οι δέκα νέες χώρες.

Για τις εργασίες της Διακυβερνητικής Διάσκεψης διευκρινίσθηκε πως οι χώρες – μέλη θα μετέχουν σε επίπεδο αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων, συνοδευόμενοι από τα μέλη του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων και του Συμβουλίου Υπουργών Εξωτερικών. Στις εργασίες θα πάρει επίσης μέρος εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής

Επιτροπής. Το Ευρωκοινοβούλιο θα είναι «στενά συνδεδεμένο» και θα εμπλέκεται στις εργασίες της Διακυβερνητικής, ενώ η απαραίτητη γραμματειακή υποστήριξη θα παρέχεται από τη γραμματεία του Συμβουλίου.

5. Οι εξωτερικές σχέσεις

5.1 Δυτικά Βαλκάνια

Στις προτεραιότητες της ελληνικής προεδρίας είχαμε εντάξει και την ενίσχυση των δεσμών της Ένωσης με τα Δυτικά Βαλκάνια. Ο στόχος αυτός προωθήθηκε καθ' όλη τη διάρκεια του εξαμήνου, με αποτέλεσμα στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης και της Συνόδου Κορυφής Ε.Ε. – Δυτικών Βαλκανίων τον Ιούνιο, πήρε τη μορφή κοινοτικής πολιτικής. Ειδικότερα στη Θεσσαλονίκη επιβεβαιώθηκε η ενταξιακή προοπτική των χωρών της περιοχής, υιοθετήθηκε μια νέα διαδικασία τακτικού πολιτικού διαλόγου μεταξύ Ένωσης και Δυτικών Βαλκανίων, ενσωματώθηκαν σαφή προενταξιακά στοιχεία στις ισχύουσες συμβατικές σχέσεις της Ε.Ε. με τις χώρες αυτές (π.χ. η εναρμόνιση της νομοθεσίας τους με το κοινοτικό κεκτημένο) κι εξασφαλίστηκε μια αύξηση των χρηματοδοτικών ενισχύσεων που τους προσφέρονται.

5.2 Μέση Ανατολή

Η ελληνική προεδρία δραστηριοποιήθηκε έντονα στο μεσανατολικό και είχε συνεχείς διαβουλεύσεις με όλους ανεξαιρέτως τους εμπλεκόμενους, καθώς και με τους βασικότερους παράγοντες επίλυσης του προβλήματος. Εκτίμηση της προεδρίας ήταν και παραμένει πως ο συνεχιζόμενος κύκλος της βίας και του αίματος στη συγκεκριμένη περιοχή εμποδίζει την παγκόσμια ειρήνη και μπορεί να έχει ολέθριες συνέπειες και για την ίδια την Ένωση, που γειτνιάζει με την περιοχή.

Στο πλαίσιο αυτό ο υπουργός Εξωτερικών πραγματοποίησε δυο περιοδείες στην περιοχή, το Φεβρουάριο και το Μάιο, ενώ το μεσανατολικό ήταν στην ατζέντα όλων των Συμβουλίων Υπουργών Εξωτερικών της ελληνικής προεδρίας.

Η διπλωματική αυτή κινητικότητα, σε συνδυασμό με την ενεργοποίηση του αμερικανικού παράγοντα και τις μεταρρυθμίσεις εντός της Παλαιστινιακής Αρχής, οδήγησε στην εκπόνηση του Οδικού Χάρτη του Κουαρτέτου (όπου μετέχει και η Ένωση). Μετά από αρκετό χρόνο διαβουλεύσεων και με την εμμονή της ΕΕ στο θέμα αυτό, ο οδικός Χάρτης δημοσιοποιήθηκε και έγινε δεκτός από τα εμπλεκόμενα μέρη,

ανοίγοντας ένα παράθυρο ευκαιρίας για μια ειρηνική διευθέτηση του προβλήματος, εφόσον τα μέρη εφαρμόσουν στην πράξη τις προβλέψεις του.

5.3 Ρωσία

Η ελληνική προεδρία πέτυχε μια ουσιαστική πρόοδο στις σχέσεις Ε.Ε. – Ρωσίας. Σε αυτό συνέβαλε η απόφαση για τη σταδιακή δημιουργία τεσσάρων νέων χώρων συνεργασίας: οικονομίας, εσωτερικών υποθέσεων και δικαιοσύνης, ασφάλειας, έρευνας και τεχνολογίας.

Συνέβαλε επίσης η απόφαση για αναμόρφωση της μεθόδου συνεργασίας, με τη δημιουργία ενός Μονίμου Συμβουλίου Συνεργασίας. Επιστέγασμα των προσπαθειών της ελληνικής προεδρίας αποτέλεσε η Σύνοδος Κορυφής της Αγίας Πετρούπολης, στις 30 και 31 Μαΐου. Εκεί υιοθετήθηκε κοινή δήλωση, με αναφορά σε «καυτά» και για τις δυο πλευρές ζητήματα: η ανάγκη κύρωσης του Πρωτοκόλλου του Κυότο, η Τσετσενία, η εμβάθυνση σε θέματα πολιτικής ασφάλειας και άμυνας, η κατάργηση των θεωρήσεων εισόδου (visa) ως μακροπρόθεσμος στόχος.

Παράλληλα, τηρήθηκε χωρίς καθυστερήσεις το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής της συμφωνίας για το Καλίνινγκραντ.

5.4 Ευρύτερη Ευρώπη-Νέα γειτονιά

Η ελληνική προεδρία πίστευε και πιστεύει πως η διεύρυνση της Ένωσης με δέκα ακόμη χώρες δεν πρέπει να αποτελέσει αφορμή για τη δημιουργία νέων διαχωριστικών γραμμών. Αξιοποιώντας τις πρώτες σκέψεις που είχαν εκδηλωθεί για το θέμα, έθεσε ως προτεραιότητα και την αναβάθμιση των σχέσεων με τους νέους γείτονες της διευρυμένης Ένωσης.

Το θέμα συζητήθηκε με πρωτοβουλία της προεδρίας στο Συμβούλιο και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μετά από αίτημα της προεδρίας, εξέδωσε σχετική ανακοίνωση.

Αποκορύφωμα των προσπαθειών της προεδρίας σε αυτήν την κατεύθυνση αποτέλεσε η σύγκληση της Διευρυμένης Ευρωπαϊκής Διάσκεψης Κορυφής, στην Αθήνα, τη 17^η Απριλίου 2003, όπου μετείχαν περισσότερες από 40 ευρωπαϊκές χώρες.

Εκεί υιοθετήθηκε διακήρυξη, με την οποία χαιρετίζεται ο διάλογος εντός της Ε.Ε. για τη νέα πολιτική γειτονίας με τους ανατολικούς και νότιους γείτονες, αναγνωρίζεται η πραγματοποίηση σημαντικής προόδου προς την κατεύθυνση δημιουργίας κοινότητας αξιών και τη σταδιακή εδραίωση κι επέκταση της ευημερίας και ασφάλειας. Αποδίδεται ακόμη προτεραιότητα στην ενίσχυση της συνεργασίας σε θέματα με άμεσες επιπτώσεις στη ζωή των πολιτών, όπως η διασυνοριακή συνεργασία, η ενέργεια, οι μεταφορές κλπ.

5.5 Ευρωμεσογειακή Συνεργασία

Η ευρωμεσογειακή συνεργασία προωθήθηκε σημαντικά, παρά την αρνητική συγκυρία που αποτελούσαν η κρίση στη Μέση Ανατολή και πολύ περισσότερο ο πόλεμος κατά του Ιράκ. Στις 26 και 27 Μαΐου πραγματοποιήθηκε στην Κρήτη η Ενδιάμεση Διάσκεψη Υπουργών Εξωτερικών. Εκεί υιοθετήθηκε η δημιουργία Ευρωμεσογειακής Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης, προωθήθηκε το ζήτημα του διαπολιτισμικού διαλόγου με την υιοθέτηση κειμένου αρχών και τη σύσταση Ευρωμεσογειακού Ιδρύματος Πολιτισμού. Το κλίμα που διαμορφώθηκε στη Διάσκεψη αυτή ήταν ιδιαίτερα εποικοδομητικό, ιδιαίτερα αν λάβει κανείς υπόψη την ένταση που επικρατούσε στη Μ. Ανατολή.

Ιδιαίτερης σημασίας ήταν επίσης η Διάσκεψη υπουργών Ενέργειας, στις 20 και 21 Μαΐου 2003 στην Αθήνα. Αυτή έθεσε τις προτεραιότητες συνεργασίας στον ενεργειακό τομέα για το διάστημα 2003 – 2006.

Τέλος, αντιμετωπίστηκε θετικά η προοπτική μιας νέας πολιτικής της διευρυμένης Ένωσης έναντι των μεσογειακών εταίρων, γεγονός που αποτυπώθηκε και στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Θεσσαλονίκης.

5.6 Διατλαντικές Σχέσεις

Στη διάρκεια της ελληνικής προεδρίας το θέμα του Ιράκ δημιούργησε συνθήκες έντασης μεταξύ Ηνωμένων Πολιτειών και Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες ακολούθησαν διαφορές που είχαν εκδηλωθεί και πριν με αφορμή τη συνθήκη του Κυότο, το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο της Χάγης, εμπορικά ζητήματα κ.α.

Στο ίδιο διάστημα, ωστόσο, κορυφώθηκαν και οι προσπάθειες για γεφύρωση των διαφορών, καθώς έγινε συνείδηση από όλους, ότι οι δυο δυνάμεις έχουν ισχυρούς πολιτικούς και οικονομικούς δεσμούς, που δεν μπορούσαν να τεθούν σε δοκιμασία εξ αιτίας των συγκεκριμένων διαφορών. Πράγματι, ιδιαίτερα με το τέλος της επέμβασης στο Ιράκ, οι προσπάθειες επαναφοράς των διατλαντικών σχέσεων στο προγενέστερο σημείο έγιναν πολύ πιο έντονες και πέτυχαν ως ένα βαθμό το στόχο τους.

Στη σύνοδο κορυφής ΗΠΑ – Ε.Ε., στην Ουάσιγκτον, στις 25 Ιουνίου, επιβεβαιώθηκε η σημασία των διατλαντικών σχέσεων και οι κοινές αξίες στις οποίες βασίζονται, αναδείχθηκαν οι τομείς επιτυχούς συνεργασίας, όπως είναι τα Δυτικά Βαλκάνια, το Αφγανιστάν, η διαδικασία του Κουαρτέτου για τη Μέση Ανατολή, η καταπολέμηση της τρομοκρατίας κ.α.

Υπογράφηκαν ακόμη η κοινή διακήρυξη για τη μη διάδοση των όπλων μαζικής καταστροφής και οι συμφωνίες δικαστικής συνεργασίας κι έκδοσης.

Αυτό δε σημαίνει πως ξεπεράστηκαν όλες οι διαφωνίες – πολλές παραμένουν ακόμη προς επίλυση. Υπήρξε, ωστόσο, ένα κλίμα κατανόησης η θετική σημασία του οποίου για το μέλλον των σχέσεων ΕΕ-ΗΠΑ είναι ιδιαίτερα αισθητή..

5.7 Η ευρωπαϊκή πολιτική Άμυνας και Ασφάλειας

Αποκορύφωμα των προσπαθειών της ελληνικής προεδρίας σε αυτόν τον τομέα αποτέλεσε η παρουσίαση, στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης, της έκθεσης του Υπάτου Αρμοστή για την Εξωτερική Πολιτική και Άμυνα, κ. Χαβιέ Σολάνα, για τη στρατηγική της Ένωσης. Η έκθεση αυτή ήταν μια πρωτοβουλία της ελληνικής προεδρίας, που τη ζήτησε κατά το άτυπο Συμβούλιο Υπουργών Εξωτερικών, στη Ρόδο και το Καστελόριζο. Στόχος της δεν είναι απλώς η καταγραφή των νέων απειλών και μέσων για την αντιμετώπισή τους, αλλά κι οι τρόποι με τους οποίους η Ένωση θα αντιμετωπίσει αυτές τις απειλές.

Στη Θεσσαλονίκη συμφωνήθηκε να συνεχισθεί η επεξεργασία της έκθεσης και να παρουσιασθεί ολοκληρωμένη τον Δεκέμβριο του 2003.

Ακόμη, στη διάρκεια της ελληνικής προεδρίας, που διήρκεσε 12 μήνες λόγω της μη συμμετοχής της Δανίας στην ΕΠΑΑ, επιτεύχθηκε ο στόχος της πλήρους επιχειρησιακής ικανότητας της Ένωσης. Κρίσιμης σημασίας για την επιτυχία αυτή

ήταν η ουσιαστική πρόοδος που υπήρξε στον τομέα των συνεισφορών δυνάμεων από πλευράς των εταίρων, η εγκαθίδρυση των απαραίτητων πολιτικοστρατιωτικών οργάνων, η εφαρμογή του προγράμματος ασκήσεων της Ε.Ε. και η ανάπτυξη των διαδικασιών διαχείρισης κρίσεων.

Δόθηκε επίσης λύση στο ακανθώδες ζήτημα των μονίμων διευθετήσεων Ε.Ε. – NATO και της συμμετοχής τρίτων χωρών στο σύστημα διαχείρισης κρίσεων της Ένωσης, χωρίς να θιγούν τα εθνικά μας συμφέροντα.

Ιδιαίτερη σημασία είχε και η αποτελεσματική διεξαγωγή των πρώτων επιχειρήσεων διαχείρισης κρίσεων της ΕΠΑΑ, με την αστυνομική αποστολή στη Βοσνία – Ερζεγοβίνη και τη στρατιωτική αποστολή στην ΠΓΔΜ.

Με πρωτοβουλία της ελληνικής προεδρίας, εξάλλου, ελήφθησαν αποφάσεις που δρομολογούν τη δημιουργία μιας διακρατικής αρχής για την ενίσχυση των αμυντικών δυνατοτήτων και της αμυντικής έρευνας.

6. Στρατηγική της Λισσαβόνας

Η ανάγκη μιας νέας ώθησης στο πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της στρατηγικής της Λισσαβόνας, ήταν ένας από τους μεγάλους στόχους της Ελληνικής Προεδρίας – που διακυβεύτηκε σοβαρά λόγω της χρονικής σύμπτωσης με την έναρξη του πολέμου στο Ιράκ. Ωστόσο, η προσήλωσή μας στον στόχο κι εν συνεχεία η ανάληψη πρωτοβουλιών σε όλο το φάσμα της στρατηγικής της Λισσαβόνας, η εξισορρόπηση των διαστάσεων της ανάπτυξης, της απασχόλησης και της κοινωνικής συνοχής, η παραγωγή αξιόπιστων απαντήσεων σ' αυτούς τους τομείς, απέδωσαν αποτελέσματα, τα οποία δεν αποτελούν μόνον ευρωπαϊκή συνεισφορά, αλλά εναρμονίζονται με την εθνική προσπάθεια για πραγματική σύγκλιση.

Αναλυτικότερα, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Μαρτίου καθόρισε τέσσερις προτεραιότητες:

- Αύξηση της απασχόλησης και της κοινωνικής συνοχής, με μεταρρυθμίσεις στη φορολογία και στα συστήματα παροχών, με κίνητρα για την ένταξη στην αγορά εργασίας προκειμένου να προωθηθεί η προσαρμοστικότητα των αγορών εργασίας στις μεταβαλλόμενες οικονομικές συνθήκες αλλά και η κοινωνική συνοχή.
- Προώθηση της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας, με ενίσχυση των δαπανών των επιχειρήσεων για έρευνα, με διευκόλυνση της δημιουργίας επιχειρήσεων και πρόσβασης σε κεφάλαια, με απλοποίηση των διαδικασιών κι ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας νέων.
- Εμβάθυνση της ενιαίας αγοράς και της διασύνδεσης της Ευρώπης, μέσω του περαιτέρω ανοίγματος και της ολοκλήρωσης των Ευρωπαϊκών αγορών (ενέργειας, μεταφορών, χρηματοοικονομικών υπηρεσιών), της βελτίωσης του κανονιστικού περιβάλλοντος και της προστασίας των καταναλωτών.
- Προστασία του περιβάλλοντος, κατά τρόπο που να ενισχύει την ανάπτυξη και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, με ανάληψη περιβαλλοντικών δράσεων

και ενίσχυση των επενδύσεων σε καθαρές τεχνολογίες και τεχνολογίες που βοηθούν στην εξοικονόμηση πόρων.

Σε σχέση με αυτές τις προτεραιότητες, πετύχαμε τα ακόλουθα αποτελέσματα:

- τη συμφωνία για τον καλύτερο συντονισμό των δημοσιονομικών πολιτικών με ρεαλιστική εφαρμογή του Συμφώνου Σταθερότητας
- την υιοθέτηση νέων κατευθύνσεων οικονομικής πολιτικής (2003-5)
- τη συμφωνία για το φορολογικό πακέτο και ειδικά για τη φορολογία των αποταμιεύσεων
- τη συμφωνία για ένα διαφανές και οικονομικό Ευρωπαϊκό Δίπλωμα Ευρεσιτεχνίας
- την προώθηση της ολοκλήρωσης των Ευρωπαϊκών χρηματαγορών
- την υιοθέτηση νέων κατευθύνσεων για την Αναθεωρημένη Στρατηγική για την Απασχόληση
- την καθιέρωση της Τριμερούς Κοινωνικής Συνόδου
- την ολοκλήρωση της απελευθέρωσης της αγοράς ενέργειας
- την απόφαση για το «β' σιδηροδρομικό πακέτο»
- την υιοθέτηση της νέας στρατηγικής για τη βιώσιμη ανάπτυξη
- τις αποφάσεις για την ασφαλή ναυσιπλοΐα
- τη συμφωνία για τη φορολόγηση των προϊόντων ενέργειας.

7. Κυριότερα θέματα στο πλαίσιο των Κοινοτικών Πολιτικών

7.1 Οικονομία, Προϋπολογισμός (ECOFIN)

Με την άσκηση της διπλής Προεδρίας – στο συμβούλιο υπουργών Οικονομικών αλλά και στην ομάδα των χωρών της ευρωζώνης – η Ελλάδα διαχειρίστηκε στο περασμένο εξάμηνο (δωδεκάμηνο για την ομάδα ευρωζώνης) ένα εκτεταμένο φάσμα θεμάτων: όπως για παράδειγμα τα ζητήματα των Γενικών Κατευθυντηρίων Γραμμών Οικονομικής Πολιτικής, το «φορολογικό πακέτο», την «φορολογία της ενέργειας», το σχέδιο Δράσης για τις Χρηματοπιστωτικές Υπηρεσίες, οριζόντια θέματα εσωτερικής αγοράς και διεθνούς εμπορίου.

Στη δραστηριότητά της αυτή, κεντρική θέση κατέχει η συμφωνία για μια πιο ευέλικτη εφαρμογή του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Το έλλειμμα δεν θα μπορεί να ξεπερνά το 3% του ΑΕΠ, αλλά θα συνυπολογίζεται και η οικονομική συγκυρία - οικονομίες συνεπώς που βρίσκονται σε στασιμότητα θα μπορούν να προσαρμόζουν βραδύτερα τα ελλείμματά τους. Σε συνάφεια με αυτή την εξέλιξη, αναδείχθηκε και η ανάγκη ταχείας προώθησης των διαρθρωτικών αλλαγών στο σύνολο της Ένωσης, από κοινού με την ανάγκη βελτίωσης της λειτουργίας της αγοράς εργασίας.

Στην κατεύθυνση αυτή εξάλλου, η Ελληνική Προεδρία επέστησε το ενδιαφέρον στη διαμόρφωση ενός πλαισίου πλήρους επικοινωνίας διαφορετικών τομέων (ενέργειας, μεταφορών, επικοινωνιών) και άρα στην προώθηση των αναγκαίων υποδομών διασύνδεσης. Στις συνθήκες της διεύρυνσης επίσης, η Ελληνική Προεδρία επαναβεβαίωσε τον ρόλο της περιφερειακής συνοχής ως βασικού πυλώνα της οικονομικής πολιτικής, θέτοντας ακόμη τη βάση του Δ'ΚΠΣ. Διαμορφώνοντας τέλος τη συμφωνία φορολογικής επιβάρυνσης των ενεργειακών προϊόντων αλλά και τη συμφωνία για τη φορολογία των αποταμιεύσεων, η Προεδρία αφενός ενίσχυσε την φορολογική εναρμόνιση, αφετέρου διευκόλυνε την ενιαία διαμόρφωση των χρηματοπιστωτικών αγορών, ενώ τέλος το μήνυμα αποθάρρυνσης της διαφυγής κεφαλαίου που εκπέμπεται σχετικά, επιτρέπει την αύξηση των φορολογικών εσόδων, κάτι που δημιουργεί θετικούς όρους και για την ενίσχυση της κοινωνικής πολιτικής.

Αναλυτικότερα, στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Μαρτίου υιοθετήθηκαν ορισμένες κατευθύνσεις (για την τριετία 2003-2005) που αναφέρονται κυρίως:

- στις πολιτικές για μία πιο ανταγωνιστική και δυναμική οικονομία της γνώσης, με ενίσχυση του ανταγωνισμού στις αγορές αγαθών και υπηρεσιών, επιτάχυνση της ολοκλήρωσης των αγορών κεφαλαίου, βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και ειδικά για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ενίσχυση των επενδύσεων στη γνώση και στην καινοτομία
- στις μεταρρυθμίσεις της αγοράς εργασίας για περισσότερη και καλύτερη απασχόληση, με βελτίωση του πλαισίου του φορολογικού και κοινωνικού συστήματος παροχών, καλύτερη σύνδεση αμοιβών-παραγωγικότητας, προώθηση της ευελιξίας και προσαρμοστικότητας στην αγορά εργασίας, διευκόλυνση της κινητικότητας στην εργασία, τόσο γεωγραφική όσο και επαγγελματική.
- στις πολιτικές αναθεώρησης του συστήματος κοινωνικών παροχών για την αντιμετώπιση της γήρανσης του πληθυσμού, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα και η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, με περαιτέρω μείωση του δημοσίου χρέους, τη μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού συστήματος, βελτίωση της συστήματος κοινωνικών παροχών

Στο Συμβούλιο ECOFIN επίσης, προωθήθηκαν ορισμένα ζητήματα που είτε είχαν απασχολήσει την Ευρωπαϊκή Ένωση για αρκετά χρόνια χωρίς να βρεθεί συμβιβαστική λύση, είτε είχαν τεθεί ως προτεραιότητες της ΕΕ μέσα από τη Διαδικασία της Λισσαβόνας. Συγκεκριμένα:

- Μετά από 14 χρόνια διαπραγματεύσεων, στο Συμβούλιο ECOFIN του Ιουνίου, επήλθε πολιτική συμφωνία για τη φορολόγηση των τόκων αποταμιεύσεων φυσικών προσώπων στη χώρα προέλευσης του καταθέτη. Το ουσιαστικό προσδοκώμενο αποτέλεσμα από την εφαρμογή της Οδηγίας, είναι η εμπέδωση: της φορολογικής διαφάνειας, της διευρυμένης διοικητικής συνεργασίας στον φορολογικό τομέα, της ισότητας στην φορολογική αντιμετώπιση που εξασφαλίζει φορολογική δικαιοσύνη.
- Στη ίδια δέσμη οδηγιών περιέχεται ακόμη: α) ο κώδικας δεοντολογίας για τη φορολογία των επιχειρήσεων με τον οποίο επιδιώκεται η απάλειψη του επιζήμιου φορολογικού ανταγωνισμού μεταξύ Κ-Μ και β) η Οδηγία για την κατάργηση της παρακράτησης φόρου στη πηγή, στους τόκους και δικαιώματα συνδεομένων επιχειρήσεων, που αναφέρεται σε συνδεόμενες εταιρείες

διαφορετικών κρατών-μελών, από και μεταξύ των μονίμων εγκαταστάσεών τους.

- Στο Συμβούλιο ECOFIN του Μαρτίου, η Ελληνική Προεδρία πέτυχε πολιτική συμφωνία (ύστερα από πέντε χρόνια διαπραγμάτευσης) στο θέμα της φορολόγησης των προϊόντων ενέργειας – μια εξέλιξη που εκτιμάται ότι θα αυξήσει την ενεργειακή αποτελεσματικότητα και θα οδηγήσει στην αύξηση της χρήσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Συγκεκριμένα, επί του θέματος το ζητούμενο ήταν η διαμόρφωση ενός πλαισίου φορολογικής επιβάρυνσης - με κατώτατα όρια φόρου στα καύσιμα - το οποίο να οδηγεί στην εξοικονόμηση ενέργειας και στην προστασία του περιβάλλοντος, χωρίς ωστόσο να επιβαρύνει ιδιαίτερα την ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας.
- Η Προεδρία διαμόρφωσε ακόμη όρους που θα επιτρέψουν την ολοκλήρωση του Σχεδίου Δράσης για τις Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες, καθώς συνέβαλε στην υιοθέτηση επιμέρους συμφωνιών: της Οδηγίας για τα συνταξιοδοτικά ταμεία, τα ενημερωτικά δελτία κ.α..

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι πέραν των αποτελεσμάτων στο πεδίο των οικονομικών μεταρρυθμίσεων, η Ελληνική Προεδρία οργάνωσε μία σημαντική Άτυπη Συνάντηση για θέματα περιφερειακής πολιτικής, με κεντρικό θέμα την προώθηση της περιφερειακής πολιτικής και των πολιτικών συνοχής. Στη σύνοδο αυτή, τέθηκαν οι βάσεις για τον σχεδιασμό του Δ' ΚΠΣ, με γνώμονα την απλοποίηση του προγραμματισμού, των διαδικασιών υλοποίησης και διαχείρισης αλλά και την αυξημένη αποτελεσματικότητα στη χρήση των πόρων.

7.2 Απασχόληση και κοινωνική πολιτική

Σε μια δυσμενή κι ευαίσθητη συγκυρία – αφενός λόγω της οικονομικής ύφεσης και αφετέρου λόγω της διεύρυνσης - η Προεδρία προσανατολίστηκε στη διασφάλιση μιας ισόρροπης σχέσης ανάμεσα στην ευελιξία, την ασφάλεια της απασχόλησης και την ανάπτυξη του κοινωνικού διαλόγου, ενώ επίσης επεχείρησε την ανάδειξη της κοινωνικής διάστασης της Στρατηγικής της Λισσαβόνας.

Αναλυτικότερα, σε σχέση με την ιδιαίτερη προτεραιότητά της (την αναθεώρηση της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση) η Προεδρία πέτυχε την υιοθέτηση της Κοινής Έκθεσης για την Απασχόληση και των νέων κατευθύνσεων - που εκτιμάται,

ότι θα ενισχύσουν τις πολιτικές για την αύξηση των θέσεων εργασίας και τη μείωση της ανεργίας. Στο πλαίσιο αυτό επιδιώχθηκε κι υιοθετήθηκε: η ενσωμάτωση των στρατηγικών επιλογών της Λισσαβώνας, η απλοποίηση των κατευθυντηρίων γραμμών και η πολιτική συμφωνία για την Ευρωπαϊκή Συνεταιριστική Εταιρεία. Η σημασία αυτών των εξελίξεων εντοπίζεται, αφενός στη συνάρθρωση των τριών αλληλένδετων στόχων - της πλήρους απασχόλησης, της ποιότητας της εργασίας και της περιφερειακή-κοινωνικής συνοχής - και αφετέρου στη συμπληρωματική πρόταξη 10 πολιτικών προτεραιοτήτων που διακρίνονται από σαφείς ποιοτικούς και ποσοτικούς στόχους. Ενδεικτικά αναφέρεται, ότι στην Αναθεωρημένη Στρατηγική προβλέπονται, μεταξύ άλλων, προληπτικά μέτρα κατά της μακροχρόνιας ανεργίας, εξάλειψη των παγίδων φτώχειας και αντιμετώπιση του φαινομένου των εργαζόμενων φτωχών, ενίσχυση του επιχειρηματικού πνεύματος, πολιτικές ενεργού γήρανσης, κοινωνική ενσωμάτωση των μεταναστών και πολιτικές μετανάστευσης που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των αγορών εργασίας, δια βίου μάθηση, ισότητα ευκαιριών, αντιμετώπιση των διακρίσεων σε ομάδες πληθυσμού με ειδικά προβλήματα και αντιμετώπιση των περιφερειακών ανισοτήτων .

Στο πλαίσιο αυτών των πρωτοβουλιών εξάλλου, κλήθηκε η Επιτροπή να συγκροτήσει μια Ευρωπαϊκή Ειδική Ομάδα για την απασχόληση υπό τον κ.Wim Kok, που αναμένεται να εισηγηθεί συγκεκριμένα μέτρα για την αύξηση της απασχόλησης τον Νοέμβριο 2003.

Στην κατεύθυνση επίσης ενίσχυσης των δυνατοτήτων διαμόρφωσης μιας πολυδιάστατης και σύνθετης οικονομικο-κοινωνικής στρατηγικής, η Ελληνική Προεδρία καθιέρωσε αφενός τον θεσμικό χαρακτήρα της Τριμερούς Κοινωνικής Συνόδου και αφετέρου την Ετήσια Έκθεση Προόδου για την εφαρμογή των πολιτικών Ισότητας στα κράτη – μέλη και στο επίπεδο των Ευρωπαϊκών θεσμών.

Στο πεδίο της κοινωνικής προστασίας, η Προεδρία προσανατολίστηκε στην ενίσχυση της Μεθόδου του Ανοιχτού Συντονισμού και στην κατεύθυνση αυτή πέτυχε την υιοθέτηση των Κοινών Εκθέσεων για τα Συνταξιοδοτικά συστήματα και για την υγειονομική περίθαλψη-μέριμνα των εργαζομένων (ως προς την οποία αναμένεται η εκπόνηση μιας έκθεσης προόδου το 2006) και ενός Ψηφίσματος που αναφέρεται στην προώθηση της Απασχόλησης και της Κοινωνικής Ενσωμάτωσης των Ατόμων με Αναπηρίες.

Ως προς τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, προτάχθηκε η μεταρρύθμιση του Κανονισμού 1409/71 - μέρος του οποίου εκσυγχρονίσθηκε κατά τρόπο συμβατό με την ευρωπαϊκή νομολογία. Αναφορικά με τη μεταρρύθμιση των εργασιακών σχέσεων αποφασίσθηκε η συγχώνευση δύο συναρμοδίων επιτροπών για την ασφάλεια, την υγιεινή και την προστασία της υγείας στον χώρο εργασίας, ενώ προωθήθηκε μια πρόταση Οδηγίας για την προστασία των εργαζομένων από κινδύνους που αποδίδονται στην έκθεση σε ηλεκτρομαγνητικά πεδία.

7.3 Ανταγωνιστικότητα

(Επιχειρηματικότητα, βιομηχανία, έρευνα, καταναλωτές)

Η εμπέδωση του θεσμού του Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας, με την ανάληψη πρωτοβουλιών για τον συντονισμό όλων των μικροοικονομικών θεμάτων και η χάραξη κοινού προγραμματισμού με την Ιταλική Προεδρία για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της συνοχής, ήταν ο κεντρικός προσανατολισμός της στρατηγικής που χάραξε η Ελληνική Προεδρία. Σ' αυτό το πλαίσιο, τέθηκε στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος η επιχειρηματικότητα και οι μικρές επιχειρήσεις, η βιομηχανική πολιτική και η πολιτική για την καινοτομία.

Αναλυτικότερα, το σημαντικό επίτευγμα της Ελληνικής Προεδρίας ήταν η εξεύρεση συμβιβαστικής λύσης για το Κοινοτικό Δίπλωμα Ευρεσιτεχνίας. Μετά από πολλά χρόνια διαπραγματεύσεων και πολυάριθμες προσπάθειες διευθέτησης της εκκρεμότητας από πολλές Προεδρίες, επιτεύχθηκε τελικά κοινή πολιτική προσέγγιση για ένα διαφανές και οικονομικό Ευρωπαϊκό Δίπλωμα Ευρεσιτεχνία. Η εξέλιξη αυτή εκτιμάται ότι θα ενισχύσει την προσπάθεια της ευρωπαϊκής βιομηχανίας για καινοτομία και ανταγωνιστικότητα. Στην ίδια κατεύθυνση, η Προεδρία θέλοντας να ενθαρρύνει την αύξηση των επενδύσεων στην έρευνα και την ανάπτυξη της έρευνας προώθησε σχέδιο δράσης (που υιοθετήθηκε) αναφορικά με τα ευρύτερα θέματα του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και Καινοτομίας – μέσω του οποίου προβάλλεται η συνεργασία των κ-μ για την ανάπτυξη των δικτύων και τη στήριξη της τεχνολογικής καινοτομίας.

Η παρουσίαση της Ευρωπαϊκής Χάρτας των Μικρών Επιχειρήσεων - που ενθαρρύνει την καινοτόμο εφαρμογή υιοθετώντας το μήνυμα «Σκέψου Πρώτα σε Μικρή Κλίμακα» (Think Small First) - ήταν μια ενδιαφέρουσα εξέλιξη που προωθήθηκε απ'

την Ελληνική Προεδρία, ενώ επίσης το Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας έδωσε βάρος στην υιοθέτηση συμπερασμάτων για την προώθηση του Σχεδίου Δράσης για την επιχειρηματικότητα εντός του 2003. Από τα συμπεράσματα εξάλλου που υιοθετήθηκαν στο συμβούλιο του Μαΐου καταδεικνύεται, ότι η Προεδρία απέδωσε έμφαση στη διατήρηση της «βιομηχανικής ανταγωνιστικότητας σε μια διευρυμένη Ευρώπη», στην ενίσχυση της Ευρωπαϊκής Πολιτικής καινοτομίας, στην εξάπλωση του Ηλεκτρονικού Επιχειρείν για τις ΜΜΕ στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας «Go-Digital».

Παράλληλα η Ελληνική Προεδρία προώθησε στο Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας συμπεράσματα - για τις πτυχές ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής άμυνας, καθώς και Ψήφισμα για την ανάπτυξη μιας συνολικής ευρωπαϊκής πολιτικής για το διάστημα - τα οποία αναμένεται ότι θα στηρίξουν την Ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα στο μέλλον.

Αξίζει τέλος να σημειωθεί, ότι σε εκκρεμότητα παρέμεινε ένα ακανθώδες θέμα – που αναφέρεται στην πρόταση της Επιτροπής για τις δημόσιες προσφορές εξαγοράς – όπου όμως εκτιμάται, ότι οι σχετικές διαπραγματεύσεις διευκόλυναν την ωρίμανση μιας θετικής προσέγγισης.

Σε ό,τι αφορά εξάλλου την προστασία του περιβάλλοντος και την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας της υγείας του καταναλωτή, στο Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας επετεύχθη πολιτική συμφωνία σχετικά με την πρόταση Κανονισμού για τα απορρυπαντικά, υιοθετήθηκε επίσης πρόταση Οδηγίας για τον περιορισμό των επικινδύνων ουσιών και παρασκευασμάτων - μεταξύ των οποίων και τσιμέντου, που περιέχει υψηλά επίπεδα χρωμίου. Τέλος, το Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας κατέληξε ομόφωνα σε πολιτική συμφωνία σχετικά με την πρόταση Οδηγίας για τα Όργανα Μετρήσεων - μια Οδηγία νέας προσέγγισης - εγκαθιδρύοντας με τον τρόπο αυτό μια εσωτερική αγορά οργάνων μετρήσεων που υπόκεινται σε νόμιμο έλεγχο.

Σε ό,τι αφορά τέλος την προστασία του καταναλωτή, σε τρεις πρωτοβουλίες της Ελληνικής Προεδρίας δεν έγινε εφικτή η επίτευξη πολιτικής συμφωνίας, κυρίως λόγω καθυστερήσεων στις προαπαιτούμενες διαδικασίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Συγκεκριμένα:

- Σε πρόταση Κανονισμού για την προώθηση των πωλήσεων στην εσωτερική αγορά (στη βάση της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης) οι αντιρρήσεις των εταίρων για το εύρος εφαρμογής της εν λόγω αρχής, οδήγησαν την Επιτροπή στη διατύπωση μιας πρότασης μετατροπής του Κανονισμού σε Οδηγία, ώστε να παρέχεται μεγαλύτερη ευελιξία εφαρμογής από τα κράτη-μέλη. Η εξέλιξη αυτή όμως σημειώθηκε στις παραμονές λήξης της Ελληνικής Προεδρίας και άρα μετατέθηκε προς διευθέτηση στην Ιταλική Προεδρία.
- Σε πρόταση που αφορούσε το θεσμικό πλαίσιο χρηματοδότησης ενεργειών υπέρ του καταναλωτή, η καθυστέρηση στις σχετικές διαδικασίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, κατέστησαν ανέφικτη την υιοθέτηση της πολιτικής συμφωνίας.
- Σε πρόταση τέλος Οδηγίας, που αναφέρεται στην αναθεώρηση της κοινοτικής νομοθεσίας για την καταναλωτική πίστη, η καθυστέρηση στις σχετικές διαδικασίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου δεν επέτρεψε την επίτευξη ουσιαστικής προόδου επί του θέματος.

7.4 Γεωργία/Αλιεία

Η επίτευξη πολιτικής συμφωνίας για τη μεταρρύθμιση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής- ΚΑΠ - αποτελεί το μεγαλύτερο επίτευγμα στο συμβούλιο των υπουργών Γεωργίας της ΕΕ. Πρόκειται για μία ιστορική απόφαση που αφορά το μέλλον της γεωργίας και τους ευρωπαίους αγρότες, η οποία ενισχύει τη θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις δύσκολες διαπραγματεύσεις που θα διεξαχθούν στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου τον Σεπτέμβριο στο Μεξικό. Η συγκεκριμένη απόφαση επίσης επιτρέπει στην ευρωπαϊκή γεωργία να βελτιώσει την ανταγωνιστικότητά της, να διασφαλίσει την αειφορία της ανάπτυξής της (αφού προσφέρει δυνατότητες προσαρμογής στις αλλαγές της διεθνούς αγοράς), προστατεύει το περιβάλλον και δημιουργεί προϋποθέσεις ευημερίας των αγροτών. Μετά από αλληπάλληλες διαπραγματεύσεις, υιοθετήθηκε με πολύ μεγάλη πλειοψηφία το κείμενο συμβιβασμού που παρουσίασε η Ελληνική Προεδρία από κοινού με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Αναλυτικότερα, σύμφωνα με τη σχετική απόφαση, θεσπίζεται η αποσύνδεση της απευθείας βοήθειας προς τους αγρότες (με κάποιες εξαιρέσεις για τα σιτηρά) από την

πραγματοποιούμενη παραγωγή, ενώ η χορήγηση της ενίσχυσης προϋποθέτει σεβασμό ορισμένων προϋποθέσεων στον τομέα του περιβάλλοντος και στην ασφάλεια των τροφίμων. Οι άμεσες ενισχύσεις των μεγαλύτερων εκμεταλλεύσεων μειώνονται προκειμένου να χρηματοδοτηθούν μέτρα αγροτικής ανάπτυξης. Επίσης, εισάγεται ένας μηχανισμός δημοσιονομικής πειθαρχίας, ενώ τα περισσότερα μέτρα παρέμβασης στην αγροτική πολιτική έχουν χρονικό ορίζοντα μέχρι και το 2014 για να διατηρείται η συνάφεια με το χρονικό όριο για τις εξελίξεις του Κοινοτικού Προϋπολογισμού.

Τα οφέλη για την ελληνική γεωργία από την συμφωνία είναι μεγάλα καθώς εξασφαλίζονται σημαντικές χρηματοδοτήσεις για τα μεσογειακά προϊόντα (βαμβάκι, καπνός, ελαιόλαδο) έως και το 2013. Επίσης, αυξάνεται η ελληνική ποσότητα αγελαδινού γάλακτος κατά 120 χιλιάδες τόνους, ενώ παρατείνεται το σύστημα γαλακτοκομικών ποσοστώσεων έως και το 2014.

Στη διάρκεια της Ελληνικής Προεδρίας, υιοθετήθηκαν επίσης τα συμπεράσματα του Συμβουλίου σε ό,τι αφορά στη βιώσιμη ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας, και στο σχέδιο δράσης για τη μείωση των απορρίψεων ιχθύων.

7.5 Μεταφορές

Η ολοκλήρωση και προώθηση ενός μακρού καταλόγου θεμάτων που αναφέρονται στο πεδίο των μεταφορών, αποτελεί μια σημαντική συμβολή της Ελληνικής Προεδρίας στο μέλλον των ευρωπαϊκών μεταφορών. Ο σχετικός απολογισμός συγκεκριμένα περιλαμβάνει:

- Την επίτευξη μιας πολιτικής συμφωνίας για τη δεύτερη δέσμη μέτρων για τους σιδηροδρόμους, που: α) επιτρέπει τη διαλειτουργικότητα του διευρωπαϊκού σιδηροδρομικού συστήματος, β) ενισχύει την ασφάλεια των ευρωπαϊκών σιδηροδρόμων, γ) ενθαρρύνει την ανάπτυξη των ευρωπαϊκών σιδηροδρόμων, δ) ανοίγει τον δρόμο για τη σύσταση ενός Ευρωπαϊκού Οργανισμού Σιδηροδρόμων και ε) εξουσιοδοτεί την Επιτροπή να διαπραγματευθεί την προσχώρηση της Κοινότητας στη Σύμβαση για τις διεθνείς σιδηροδρομικές μεταφορές.
- Την διευκόλυνση της συνεννόησης για την εξουσιοδότηση της Επιτροπής να αρχίσει διαπραγματεύσεις: 1) με τις ΗΠΑ για τις αερομεταφορές (στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας των «Ανοιχτών Ουρανών») και 2) με άλλες τρίτες χώρες

για την αντικατάσταση διμερών συμφωνιών από κοινοτικού επιπέδου συμφωνίες.

- Τη συμβολή στο πρόγραμμα Galileo, καθώς η Ελληνική Προεδρία διευκόλυνε την εξουσιοδότηση της Επιτροπής να διαπραγματευθεί με την Κίνα συμφωνία συνεργασίας, καθώς επίσης πέτυχε την ενσωμάτωση του συστήματος EGNOS στο πρόγραμμα – μια εξέλιξη που εκτιμάται ότι θα προσφέρει ένα ολοκληρωμένο σύστημα πλοήγησης και προσδιορισμού στίγματος.
- Την υιοθέτηση του Κανονισμού για τις χρονοθυρίδες (Slots) - που αναφέρεται στην αναστολή ισχύος της αρχής «use it or lose it» και που ήταν μια σημαντική εξέλιξη στο πεδίο των αερομεταφορών, καθώς επιτρέπει στις αεροπορικές εταιρείες να ακολουθούν μια πιο ευέλικτη πολιτική όταν μειώνεται η ζήτηση (όπως συνέβη εξαιτίας του πολέμου στο Ιράκ ή της επιδημίας SARS).
- Τη συμφωνία για τα «οικοσημεία» - για την εφαρμογή δηλαδή ενός μεταβατικού συστήματος διέλευσης των φορτηγών μέσω της Αυστρίας – με την οποία έκλεισε μια μακρά περίοδος δύσκολων διαπραγματεύσεων, ενώ επίσης την υιοθέτηση του Προγράμματος Δράσης για την Οδική Ασφάλεια (2003-2010), που προβλέπει δραστική μείωση των θανάτων από τροχαία ατυχήματα και ειδικότερα εισηγείται την ίδρυση ενός Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου Οδικής Ασφάλειας και τη θέσπιση μιας Ευρωπαϊκής Χάρτας για την Οδική Ασφάλεια.

7.6 Ναυτιλία

Η διαμόρφωση μιας «Ποιοτικής Ναυτιλίας», που θα προτάσσει δηλαδή την ασφάλεια, την προστασία του περιβάλλοντος, την ποιότητα των υπηρεσιών και του ανταγωνισμού, ήταν ο κύριος στόχος της Ελληνικής Προεδρίας που ικανοποιήθηκε σε μεγάλο βαθμό.

Συγκεκριμένα, σε ό,τι αφορά τις (κατά προτεραιότητα) προσπάθειες της Ελληνικής Προεδρίας - για τα ζητήματα που προέκυψαν μετά το ναυάγιο του Prestige – αναβαθμίστηκε το επίπεδο προστασίας του θαλασσιού περιβάλλοντος. Μετά από τις σχετικές προσπάθειες που κατεβλήθησαν από δύο Συνόδους Κορυφής (Κοπεγχάγη, Εαρινό Βρυξελλών), εγκρίθηκε σε χρόνο ρεκόρ για τα ευρωπαϊκά δεδομένα η

πρόταση Κανονισμού για την σταδιακή καθιέρωση πλοίων διπλού τοιχώματος και την απαγόρευση μεταφοράς βαρέων κλασμάτων πετρελαίου από πετρελαιοφόρα μονού κύτους, ενώ ψηφίστηκε ομόφωνα η "Διακήρυξη της Πάτμου" για το Θαλάσσιο Περιβάλλον.

Παράλληλα, με στόχο τη διασφάλιση της ανταγωνιστικότητας και της ποιότητας της ευρωπαϊκής ναυτιλίας υιοθετήθηκε κοινή προσέγγιση ως προς τις διαπραγματεύσεις στον ΙΜΟ, καθώς και γενική προσέγγιση ως προς την Οδηγία για το ελάχιστο επίπεδο εκπαίδευσης των ναυτικών. Αναφορικά με το τελευταίο θέμα, το Συμβούλιο Υπουργών Μεταφορών και Ναυτιλίας υιοθέτησε ομόφωνα κείμενο Συμπερασμάτων με το οποίο επιδιώκεται η βελτίωση της εικόνας της Κοινοτικής ναυτιλίας και η προσέλκυση νέων στο επάγγελμα του ναυτικού. Ως γνωστόν, το εν λόγω κείμενο, που συζητήθηκε στη διάρκεια της Άτυπης Υπουργικής Συνάντησης του Μαΐου, αποτέλεσε επιστέγασμα πρωτοβουλίας της Ελληνικής Προεδρία η οποία αποσκοπούσε στην αναστροφή του αρνητικού κλίματος που είχε δημιουργηθεί στην κοινή γνώμη από τα πρόσφατα τραγικά, πλην όμως μεμονωμένα, ναυτικά ατυχήματα και, παράλληλα, απέβλεπε στην ανάδειξη του ρόλου του ανθρώπινου παράγοντα στη διατήρηση και τον εμπλουτισμό της κοινοτικής ναυτικής τεχνογνωσίας.

7.7 Ενέργεια

Η διασφάλιση της απρόσκοπτης πρόσβασης των ευρωπαίων πολιτών στις ενεργειακές πηγές, σε συνδυασμό με τον σεβασμό στο περιβάλλον, ήταν ο βασικός στρατηγικός προσανατολισμός της Ελληνικής Προεδρίας που εξειδικεύθηκε σε τρεις κατευθύνσεις: α) στην ασφάλεια του ενεργειακού ανεφοδιασμού, β) στην ενεργειακά βιώσιμη ανάπτυξη και γ) στην ενεργειακή συνεργασία με Τρίτες χώρες.

Αναλυτικότερα, η Ελληνική Προεδρία με μεγάλη επιτυχία ολοκλήρωσε καταρχάς τις διαπραγματεύσεις για την υιοθέτηση (απ'τους συναρμόδιους κοινοτικούς θεσμούς) της πολιτικής απόφασης που είχε ληφθεί, αναφορικά με την απελευθέρωση των ενεργειακών αγορών. Γεγονός που εκτιμάται ότι θα ενισχύσει σημαντικά την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής οικονομίας, καθώς επιτρέπει: 1) το πλήρες άνοιγμα των αγορών ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου από το 2004 και 2) το πλήρες άνοιγμα των εγχώριων αγορών των καταναλωτών από το 2007.

Σε γενική προσέγγιση συμφωνήθηκε επίσης από το Συμβούλιο, το σχέδιο Οδηγίας που αποσκοπεί στην προώθηση της συμπαραγωγής θερμότητας και ηλεκτρισμού. Η Οδηγία αυτή καλύπτει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων: ταυτόχρονης παραγωγής ενέργειας από διάφορους τύπους συμβατικών καυσίμων, αλλά και από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Η Οδηγία αυτή, που υπήρξε ιδιαίτερος πολύπλοκη τεχνικά, είναι ένα βασικό συστατικό της στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προστασία του περιβάλλοντος κι εκτιμάται ότι συνεισφέρει ουσιαστικά στην εξοικονόμηση ενέργειας και στη μείωση των εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα.

Το Συμβούλιο του Μαΐου υιοθέτησε ακόμη κείμενο Συμπερασμάτων που αναφέρεται στις διεθνείς ενεργειακές σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συγκεκριμένα, οι Υπουργοί συμφώνησαν αφενός στις κοινές αρχές που πρέπει να ισχύσουν για κάθε συνεργασία και αφετέρου σε ξεχωριστά κεφάλαια, κάθε ένα από τα οποία είναι αφιερωμένο στις συνεργασίες οι οποίες βρίσκονται ήδη σε ισχύ, ή καθιερώνονται αυτή την περίοδο.

Η Ελληνική Προεδρία ολοκλήρωσε επίσης τη διαδικασία για την εφαρμογή της Οδηγίας που αναφέρεται στην προώθηση των βιοκαυσίμων στον τομέα των μεταφορών, ενώ συμφωνήθηκε η προώθηση του προγράμματος «Έξυπνη Ενέργεια για την Ευρώπη», (2003 - 2006) ύψους 200 εκ.ευρώ που στηρίζει τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και ενισχύει την ενεργειακή αποδοτικότητα, ενώ ταυτόχρονα είναι προσανατολισμένο στην προστασία του περιβάλλοντος.

Η προώθηση του ενεργειακού διαλόγου με γειτονικές χώρες, η ανάπτυξη ενεργειακών διασυνδέσεων και η αναβάθμιση του ενεργειακού διαλόγου ΕΕ-Ρωσίας, ήταν τέλος στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος της Ελληνικής Προεδρίας.

7.8 Τηλεπικοινωνίες – Κοινωνία της Πληροφορίας

Στο πλαίσιο της στρατηγικής της Λισσαβόνας, επεκτάθηκε το Σχέδιο Δράσης “e-europe” ως το 2005, καθώς εκτιμήθηκε η συμβολή του στην ενσωμάτωση των τεχνολογιών πληροφορικής κι επικοινωνιών σε όλους τους τομείς της οικονομικής και κοινωνικής ζωής.

Επί Ελληνικής Προεδρίας εξάλλου, επετεύχθη η πολιτική συμφωνία για την επαναχρησιμοποίηση των δημοσίων εγγράφων – μια εξέλιξη που διευκολύνει τη

χρήση των εγγράφων του δημόσιου τομέα και προωθεί το δικαίωμα της ίσης πρόσβασης για όλους στην Κοινωνία της Πληροφορίας.

Επίσης επί της Ελληνικής Προεδρίας εγκρίθηκε η πρόταση Κανονισμού για τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Φορέα για την ασφάλεια των δικτύων και των πληροφοριών – μια εξέλιξη που αποσκοπεί στην ενίσχυση της ασφάλειας των πληροφορικών συστημάτων και στην περαιτέρω βελτίωση του θεσμικού πλαισίου για την ανάπτυξη της Κοινωνίας της Πληροφορίας.

Η υιοθέτηση ακόμη ενός πολυετούς προγράμματος Ηλεκτρονικής Μάθησης - για την αποτελεσματική ενσωμάτωση της πληροφορικής στην ευρωπαϊκή εκπαίδευση - αποσκοπεί επίσης στη διαμόρφωση μιας εγγράμματης ψηφιακά ευρωπαϊκής κοινωνίας, ενώ τέλος η εφαρμογή του «e-vote» έδωσε ένα δείγμα «ηλεκτρονικής δημοκρατίας», καθώς δημιούργησε ένα μηχανισμό βελτίωσης της συμμετοχικής δημοκρατίας.

7.9 Περιβάλλον

Η Ελληνική Προεδρία προσανατολίστηκε εξ αρχής στην άσκηση μιας στρατηγικής που αποσκοπούσε στην ανάδειξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως ηγέτιδας δύναμης στη διεθνή σκηνή, στα περιβαλλοντικά ζητήματα. Στη συνέχεια των αποφάσεων της Βαρκελώνης, του Κάρντιφ και του Γκέτεμποργκ (για μια Ευρωπαϊκή Στρατηγική Ενσωμάτωσης της Περιβαλλοντικής διάστασης), η Προεδρία ανέπτυξε μια ευρωπαϊκή διπλωματία για την προστασία του περιβάλλοντος και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Στην κατεύθυνση αυτή, στο εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Μαρτίου 2003, υιοθετήθηκε η νέα Στρατηγική της ΕΕ για την Αειφόρο Ανάπτυξη, όπου μεταξύ άλλων καθορίζονται οι διαδικασίες για την εφαρμογή των αποτελεσμάτων της Παγκόσμιας Διάσκεψης για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη του Γιοχάνεσμπουργκ. Συγκεκριμένα ορίζεται, ότι για τη διαφύλαξη της μελλοντικής ευημερίας μέσω της αειφορίας απαιτείται η καθιέρωση περιβαλλοντικών στόχων σε τομείς όπως είναι: οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, η ενεργειακή ένταση, τα βιοκαύσιμα, ενώ επίσης απαιτείται μια σειρά συμφωνιών που ήδη επιτεύχθηκαν – στη φορολόγηση της ενέργειας, στη λήψη μέτρων της ναυτιλίας για την αποφυγή των προβλημάτων που προέκυψαν με το Prestige – αλλά και η ανάδειξη των περιβαλλοντικών τεχνολογιών,

όπως και η ανάληψη πρωτοβουλιών για τις κλιματικές μεταβολές και η επικύρωση του Πρωτοκόλλου του Κυότο.

Επιπλέον, επί της ελληνικής προεδρίας έκλεισε ένα χρονίζον πρόβλημα που αναφέρεται στην πρόληψη και αποκατάσταση των περιβαλλοντικών ζημιών. Η υιοθέτηση της σχετικής Οδηγίας συνεπάγεται τη θέσπιση μέτρων για την περιβαλλοντική ευθύνη στη βάση της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει» και ενισχύεται η κοινοτική περιβαλλοντική νομοθεσία. Η ανάγκη της σχετικής νομοθετικής ρύθμισης ικανοποιήθηκε έπειτα από πολύχρονες συζητήσεις, κατά τρόπο που να συναρθρώνεται η αμιγώς περιβαλλοντική διάσταση με την οικονομική και την κοινωνική.

Η έγκριση του Κανονισμού που αφορά την παρακολούθηση των Δασών και των περιβαλλοντικών αλληλεπιδράσεων στην Κοινότητα (για την περίοδο 2003-2008), ήταν μια σημαντική εξέλιξη καθώς εγκαινιάζεται ένας συνδυασμός που προβλέπει τη διαφύλαξη των δασικών οικοσυστημάτων αλλά και την αποτελεσματική τους προστασία από τις συνέπειες της ρύπανσης και τις πυρκαγιές.

Η έγκριση του Κανονισμού επίσης που αφορά τη διασυνοριακή μετακίνηση γενετικά τροποποιημένων οργανισμών (ΓΤΟ), ήταν μια εξέλιξη με ιδιαίτερη πολιτική σημασία - καθώς ανέδειξε το ενδιαφέρον της ΕΕ για την προστασία της ανθρώπινης υγείας από τους ΓΤΟ, επισφραγίζοντας εξάλλου και την επιθυμία της για την τήρηση των δεσμεύσεών της ως προς την ουσιαστική εφαρμογή του Πρωτοκόλλου της Καρθαγένης.

Η επίτευξη συμφωνίας ακόμη για την εμπορία των δικαιωμάτων εκπομπών, εγκαινιάζει μια νέα πολιτική που συνδυάζει τον στόχο της περιβαλλοντικής προστασίας με την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων.

Η δημιουργία των συνθηκών μείωσης των εκπομπών αερίων και σωματιδιακών ρύπων (που προέρχονται από κινητήρες εσωτερικής καύσης, οι οποίοι τοποθετούνται σε μη οδικά κινητά μηχανήματα) εκτιμάται πως διασφαλίζεται με την υιοθέτηση «Κοινής Προσέγγισης» - που τροποποιεί την Οδηγία για την προσέγγιση των εθνικών νομοθεσιών αναφορικά με τα μέτρα που λαμβάνονται για την αντιμετώπιση των συγκεκριμένων εκπομπών.

Η Ελληνική Προεδρία ανέπτυξε επίσης, σημαντική διεθνή δραστηριότητα – συγκεκριμένα διευκόλυνε τις αποφάσεις που αφορούσαν το «Περιβάλλον για την

Ευρώπη» (ενόψει της 5^{ης} Πανευρωπαϊκής Υπουργικής Διάσκεψης που πραγματοποιήθηκε στο Κίεβο, 21-23 Μαΐου 2003) και συνέβαλε στην ανταπόκριση της ΕΕ στις διεθνείς δεσμεύσεις της (στο Παγκόσμιο Υπουργικό Φόρουμ Περιβάλλοντος, στο 3^ο Παγκόσμιο Φόρουμ Υδάτων, στην 5^η Πανευρωπαϊκή Υπουργική Διάσκεψη στο Κίεβο, στην Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης του ΟΗΕ και στην εφαρμογή των αποφάσεων του Γιοχάνεσμπουργκ).

Τέλος, η πρωτοβουλία της ελληνικής προεδρίας για την πράσινη διπλωματία και τη σύσταση δικτύου εμπειρογνομόνων, υπογραμμίζει κατά τον τρόπο αυτό τη σημασία του περιβάλλοντος ως προϋπόθεση για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη.

7.10 Παιδεία, νεολαία, πολιτισμός

Στο πνεύμα της στρατηγικής της Λισσαβόνας και στην κατεύθυνση εμπέδωσης της «Ευρώπης της Γνώσης», η Ελληνική Προεδρία απέδωσε ιδιαίτερη έμφαση στη σημασία της εκπαίδευσης και της κατάρτισης στην κοινωνία/οικονομία της γνώσης. Στο πλαίσιο αυτό, το συμβούλιο Παιδείας κατέληξε με πολιτική συμφωνία σε κοινή θέση για το πρόγραμμα «Ηλεκτρονικής Μάθησης» (2004-2006) καθώς και σε πρόταση για τη θέσπιση του προγράμματος Erasmus-Mundus. Επίσης ενέκρινε τη θέσπιση της μεθοδολογίας, που προκρίνει συγκεκριμένα ευρωπαϊκά κριτήρια συγκριτικής αξιολόγησης (benchmarks) σε συγκεκριμένους τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης μέχρι το 2010.

Στο πεδίο του Πολιτισμού, η Ελληνική Προεδρία με ιδιαίτερη έμφαση άνοιξε τη συζήτηση για την ανάδειξη της Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Ταυτότητας, ενόψει και της διεύρυνσης. Κατά τη σχετική συλλογιστική, η ΕΕ θα πρέπει να λειτουργεί ως ενιαίος πολιτιστικός χώρος και άρα, τα χαρακτηριστικά της πολιτιστικής και γλωσσικής πολυμορφίας και κοινής ιστορικής συνείδησης θα πρέπει να αποτελέσουν τη βάση για τη λειτουργία της ενιαίας αγοράς στους τομείς του πολιτισμού και των οπτικοακουστικών.

Παρεμβαίνοντας εξάλλου στη συγκυρία του πολέμου στο Ιράκ, με πρωτοβουλία της Ελληνικής Προεδρίας συμφωνήθηκε η διατύπωση Δήλωσης για την ανάγκη προστασίας και αποκατάστασης της πολιτιστικής κληρονομιάς στο Ιράκ. Επίσης, με πρόταση της Προεδρίας υιοθετήθηκε Ψήφισμα για τη δυνατότητα προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρίες σε όλα τα πολιτιστικά κτίρια και τις πολιτιστικές υποδομές.

Ανάλογη προσπάθεια εξάλλου ανέλαβε και το συμβούλιο υπουργών Αθλητισμού – σε σχέση με την προσβασιμότητα σε αθλητικές εγκαταστάσεις – ενόψει του 2004, που θα εορτασθεί ως Ευρωπαϊκό Έτος Εκπαίδευσης μέσω του Αθλητισμού.

Στο πλαίσιο της συζήτησης τέλος που αφορά το Μέλλον των Δραστηριοτήτων για τη Νεολαία (ενόψει και της νέας γενιάς προγραμμάτων 2007-2013), το συμβούλιο Νεολαίας υπογράμμισε την ιδιαίτερη αξία του υπάρχοντος κοινοτικού προγράμματος δράσης «ΝΕΟΛΑΙΑ» και τόνισε την ανάγκη διατήρησης και περαιτέρω ανάπτυξης των υφισταμένων κοινοτικών μέσων που απευθύνονται ειδικά στους νέους. Μια τέτοια εξέλιξη, επισημάνθηκε, θα ενισχύσει την αποτελεσματική εφαρμογή της ευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα της Νεολαίας.

7.11 Υγεία

Στον τομέα της υγείας, το σοβαρό πρόβλημα του SARS, αναδιτάξε τους σχεδιασμούς της Προεδρίας, με πρωτοβουλία της οποίας συνεκλήθη έκτακτο Συμβούλιο - όπου και αποφασίστηκε η στενή παρακολούθηση της πορείας της νόσου, η πιστή εφαρμογή των μέτρων και η διευκόλυνση της συνεργασίας.

Στον τομέα της υγείας, η Ελληνική Προεδρία πέτυχε τη διευθέτηση ενός φλέγοντος ζητήματος – που ήταν η αναθεώρηση της φαρμακευτικής νομοθεσίας - με πολιτική συμφωνία, κατά την οποία:

- οι ευρωπαίοι πολίτες θα μπορούν να αγοράζουν τα φάρμακά τους (εφόσον είναι εγκεκριμένα απ' τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Φαρμάκων) σε όποια χώρα κατοικούν
- εναρμονίστηκε (στα δέκα χρόνια) η περίοδος προστασίας των δεδομένων αναφορικά με τα φάρμακα που λαμβάνουν άδεια απ' τον ΕΟΦ, η οποία διέφερε στο επίπεδο των κρατών-μελών
- διασφαλίζεται η ποιότητα παραγωγής και διάθεσης των φαρμάκων
- τα φάρμακα με νέα δραστική ουσία (που προορίζονται για συγκεκριμένες βαριές νόσους) θα λαμβάνουν υποχρεωτικά άδεια από τον ΕΟΦ.
- Επίσης, έκλεισε η σχετική συμφωνία για τα κτηνιατρικά φάρμακα.

Με πρόταση της Ελληνικής Προεδρίας εξάλλου, υιοθετήθηκε Οδηγία για τον καθορισμό υψηλών προτύπων ποιότητας και ασφάλειας αναφορικά με τα κύτταρα και τους ιστούς, ενώ (επί της Ελληνικής Προεδρίας) η ΕΕ συνεβλήθη στη Διεθνή σύμβαση-πλαίσιο για τον έλεγχο του καπνού – που προωθεί την παγκόσμια λήψη μέτρων για την προστασία των πολιτών απ’ τις συνέπειες του καπνίσματος.

Επίσης, το Συμβούλιο υιοθέτησε το σχέδιο Συμπερασμάτων που υπέβαλε η Ελληνική Προεδρία, με στόχο την καταπολέμηση του στιγματισμού και των διακρίσεων που συνδέονται με τις ψυχικές ασθένειες. Αξιοσημείωτο είναι επίσης, ότι η Ελληνική Προεδρία θέλοντας να συμβάλει στην ευαισθητοποίηση του κοινού οργάνωσε στην Αθήνα την εναρκτήρια εκδήλωση για το Ευρωπαϊκό Έτος Ατόμων με Αναπηρία.

Τέλος, στο πεδίο των ναρκωτικών, εγκρίθηκε το σχέδιο προγράμματος για τα ναρκωτικά μεταξύ ΕΕ και χωρών Δ. Βαλκανίων, ενώ αναλήφθησαν πρωτοβουλίες από την ελληνική προεδρία προς την κατεύθυνση της καταπολέμησης της παραγωγής και διακίνησης ναρκωτικών κατά τη διάρκεια των συζητήσεων και διαπραγματεύσεων με τρίτες χώρες.

7. 12 Θεσμικά ζητήματα

Στη συγκυρία εκσυγχρονισμού του διαθεσμικού τομέα της ΕΕ, ενόψει και της διεύρυνσης, η Ελληνική Προεδρία πέτυχε:

- Την υιοθέτηση συμβιβαστικής πρότασης που αναφέρεται στη ριζική μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού-μισθολογικού συστήματος των κοινοτικών υπαλλήλων, αλλά και του συστήματος εξέλιξης της σταδιοδρομίας. Η απόφαση αυτή, που ελήφθη ύστερα από πολύπλοκες διαπραγματεύσεις της Προεδρίας με τα κράτη-μέλη, την Επιτροπή και συνδικαλιστικούς φορείς, εγκαινιάζει την πρώτη (από ιδρύσεως της ΕΟΚ) μεταρρύθμιση – που: προστατεύει την ποιότητα και τη διαφορετικότητα των υπηρεσιών της ευρωπαϊκής διοίκησης, ενισχύει τον πολυγλωσσικό της χαρακτήρα, εγκαθιστά ένα σύστημα αξιολόγησης στην εσωτερική εξέλιξη και τέλος προβλέπει κανόνες πειθαρχίας στις διοικητικές δαπάνες.
- Την έγκριση του Κανονισμού για το καθεστώς λειτουργίας και τη χρηματοδότηση των ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων. Με την επίτευξη της σχετικής πολιτικής συμφωνίας με πρόταση της Ελληνικής Προεδρίας, ανοίγει

ο δρόμος για τη δημιουργία πολιτικών κομμάτων σε ευρωπαϊκή κλίμακα.

- Τη διοργανική συμφωνία για τη βελτίωση και απλοποίηση της κοινοτικής νομοθεσίας. Έπειτα από μακρές διαπραγματεύσεις της Ελληνικής Προεδρίας με το Συμβούλιο, την Επιτροπή και το Κοινοβούλιο, εγκρίθηκε η σχετική συμφωνία που αναφέρεται: στη σύμπραξη των τριών κοινοτικών θεσμών στη νομοθετική διαδικασία, αλλά και στη μεταφορά του κοινοτικού στο εθνικό δίκαιο.

8. Δικαιοσύνη και εσωτερικές υποθέσεις

8.1 Μετανάστευση, άσυλο και εξωτερικά σύνορα

Στη συνέχεια των σχετικών αποφάσεων του Τάμπερε και της Σεβίλλης, αλλά επίσης ενόψει της διεύρυνσης και των σχετικών προβλημάτων που προκαλούνται από περιφερειακές κρίσεις, η ελληνική προεδρία έθεσε κατά προτεραιότητα στις δραστηριότητές της, την αναβάθμιση του κοινοτικού ενδιαφέροντος στα θέματα μετανάστευσης, ασύλου και εξωτερικών συνόρων. Διαπνεόμενη εξάλλου απ' την αντίληψη κατά την οποία οι νόμιμοι μετανάστες της ΕΕ πρέπει να αντιμετωπίζονται ως πολίτες της ΕΕ, η ελληνική προεδρία υποστήριξε (όπως σημειώνεται και στα συμπεράσματα της Θεσσαλονίκης) ότι «θα πρέπει να χαραχθεί μια σφαιρική και πολυδιάστατη πολιτική με αντικείμενο την ένταξη των ατόμων αυτών, γιατί έτσι ενισχύεται η κοινωνική συνοχή και η οικονομική ευημερία». Με άλλα λόγια εμπλούτισε το θέμα (που υπάγεται στον γ' πυλώνα) με χαρακτηριστικά πολιτικών που ανήκουν στον α' πυλώνα (κοινοτικές πολιτικές). Με αυτή την οπτική, η ελληνική προεδρία για τη θεματική αυτή πέτυχε την επίτευξη συμφωνίας για:

- την έκδοση Οδηγίας αναφορικά με το δικαίωμα της οικογενειακής επανένωσης νομίμων μεταναστών που κατοικούν σε χώρα-μέλος της ΕΕ
- την έκδοση Οδηγίας αναφορικά με το καθεστώς των μεταναστών-κατοίκων μακράς διάρκειας.

Ως προς την προστασία των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ, η προεδρία σε συνεργασία με την Επιτροπή προώθησε τη χρηματοδότηση της διαχείρισης των εξωτερικών χερσαίων συνόρων (για τα οποία βρίσκονται σε ισχύ πιλοτικά προγράμματα), ενώ δεν υπήρξε ανάλογη προπαρασκευή από πλευράς Επιτροπής για τη διαχείριση των θαλασσίων συνόρων. Η πολιτική συμφωνία επί του θέματος συνεπώς παραπέμφθηκε σε μεταγενέστερη φάση, με την ολοκλήρωση της σχετικής νομοτεχνικής προπαρασκευής.

Σε εκκρεμότητα παρέμεινε ακόμη το θέμα της Οδηγίας για τον ορισμό του «πρόσφυγα» και της επικουρικής προστασίας, καθώς παρά την επεξεργασία συμβιβαστικών προτάσεων δεν επετεύχθη πολιτική συμφωνία. Η σχετική Οδηγία αναφέρεται στον καθορισμό ελάχιστων προδιαγραφών όσον αφορά τις διαδικασίες χορήγησης ή αφαίρεσης του καθεστώτος του πρόσφυγα στα κράτη-μέλη.

Στην κατεύθυνση διαμόρφωσης μιας κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής για τη

μετανάστευση τέλος, στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης επισημάνθηκε μεταξύ άλλων ότι:

- Η Επιτροπή καλείται να εξετάσει την ανάγκη δημιουργίας νέων θεσμικών μηχανισμών για τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ και την ανάπτυξη ενός συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών για την έκδοση θεωρήσεων (VIS). Η Επιτροπή θα πρέπει να προβλέπει τη συνέργεια των δύο λειτουργιών.
- Τα κράτη-μέλη, που έχουν την αποκλειστική ευθύνη στην άσκηση της πολιτικής επανεισδοχής των λαθρομεταναστών, θα πρέπει να ενισχύσουν τη συνεργασία τους – για την αποτελεσματικότερη διαχείριση του προβλήματος μέσω της δημιουργίας κατάλληλων μηχανισμών και της πρόβλεψης των αναγκαίων πόρων.
- Την καθιέρωση ενός μηχανισμού αξιολόγησης για τον έλεγχο των σχέσεων της ΕΕ με Τρίτες χώρες - από τις οποίες προέρχονται συνηθέστατα οι μετανάστες και οι οποίες δεν συνεργάζονται για την καταπολέμηση της λαθρομετανάστευσης. Ιδιαίτερα επισημαίνεται ότι θα πρέπει να τηρηθούν οι διατάξεις που αναφέρονται στα ανθρώπινα δικαιώματα και στον σεβασμό του καθεστώτος των προσφύγων, ενώ επίσης θα πρέπει να διασφαλισθεί ο έλεγχος των συνόρων (για τον εντοπισμό λαθρομεταναστών) και η καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, τέλος δε να ενθαρρυνθεί η συνεργασία στην πολιτική των θεωρήσεων.
- Επί τη βάση ερμηνείας της αρχής της αλληλεγγύης, καλείται η Επιτροπή να μελετήσει τη χρηματοδοτική υποστήριξη της διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων (σύμφωνα με πρόσφατη ανακοίνωσή της που προέβλεπε τη διάθεση 140 εκ.ευρω). Υπογραμμίστηκε επίσης, ότι η συγκεκριμένη πολιτική προτεραιότητα που αναφέρεται στην πολιτική για τη μετανάστευση, θα πρέπει να αντανακλάται και στις δημοσιονομικές προοπτικές της ΕΕ μετά το 2006.
- Τέλος, υπογραμμίστηκε η ανάγκη εξειδίκευσης των πολιτικών που αναφέρονται στην ένταξη των μεταναστών στις ευρωπαϊκές κοινωνίες, καθώς μια τέτοια εξέλιξη θα συνεισφέρει στην αποτελεσματική αντιμετώπιση των νέων δημογραφικών και οικονομικών προκλήσεων. Στην κατεύθυνση συνεπώς διαμόρφωσης ενός συνεκτικού ενωσιακού πλαισίου, πρέπει να

προηγηθεί ο προσδιορισμός κοινών βασικών αρχών και πρέπει παράλληλα να αναπτυχθεί η συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών για να εντοπιστούν τα εθνικά σημεία επαφής. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κάλεσε ακόμη την Επιτροπή να υποβάλει ετήσια έκθεση σχετικά με τη μετανάστευση και την πρόοδο στη διαδικασία ένταξης, χαιρέτισε την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης (σημειώνοντας πως πρέπει να εξεταστεί η δυνατότητα εγκατάστασης μονιμότερου μηχανισμού) και υπογράμμισε την ανάγκη σύμπραξης όλων των πιθανών συντελεστών για την επιτυχία των πολιτικών ένταξης.

8. 2 Δικαιοσύνη

Στην κατεύθυνση διαμόρφωσης ενός ευρωπαϊκού χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, η παρέμβαση της Ελληνικής Προεδρίας είχε στη αιχμή της την πλήρη διασφάλιση των ατομικών ελευθεριών παράλληλα με τη διασφάλιση των θεσμών του κράτους δικαίου. Υπό το πρίσμα αυτό συνεπώς εξετάστηκαν τα φλέγοντα θέματα της συγκυρίας – συγκεκριμένα: α) το θέμα διαμόρφωσης ελάχιστων κανόνων προστασίας των δικαιωμάτων υπόπτων και κατηγορουμένων, β) η απόφαση-πλαίσιο για την εφαρμογή της αρχής *ne bis in idem* με έμφαση στην προστασία των ατομικών δικαιωμάτων και γ) η πρόταση για την απόφαση-πλαίσιο που αναφέρεται στην εμπορία ανθρωπίνων οργάνων και ιστών.

Στο πεδίο της Δικαιοσύνης, επί Ελληνικής Προεδρίας επιτεύχθηκε πολιτική συμφωνία σε τρία σημαντικά νομοθετικά κείμενα. Συγκεκριμένα συμφωνήθηκε απόφαση-πλαίσιο για:

- Τις επιθέσεις κατά συστημάτων πληροφορικής, που χαρακτηρίζονται ως «καίριας μορφής εγκληματικότητας» με στόχο την Κοινωνία της Πληροφορίας. Η κοινή προσέγγιση που διαμορφώθηκε επί του θέματος, αντιμετωπίζει επίσης τη δράση οργανωμένων εγκληματικών ομάδων εξειδικευμένων κυρίως στην πειρατεία και την καταστροφή ιστοσελίδων, οι οποίες λειτουργούν σε παγκόσμια κλίμακα πλήττοντας ιδιαίτερα τα συστήματα Τραπεζών, νοσοκομείων, βιομηχανικών κλάδων, οργανισμών του δημόσιου τομέα αλλά και ιδιωτών.

- Την αμοιβαία αναγνώριση αποφάσεων που επιβάλλουν χρηματικές ποινές. Με την απόφαση αυτή συμπληρώνεται η ποινική δικαστική συνεργασία, ενώ ενισχύεται η εφαρμογή της αρχής αμοιβαίας αναγνώρισης αποφάσεων του ποινικού δικαίου. Παράλληλα, διαμορφώνονται συνθήκες ίσης μεταχείρισης των ευρωπαίων πολιτών, ενώ τέλος ενισχύεται η εμπιστοσύνη μεταξύ των δικαστικών αρχών των κρατών-μελών.
- Μεγάλης σημασίας ήταν εξάλλου η συμφωνία για την έκδοση Κανονισμού, που ρυθμίζει τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων για διαφορές σε σχέση με το γάμο και διαφορές γονικής μέριμνας, προτάσσοντας την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού. Με τη ρύθμιση αυτή διευκολύνεται η κυκλοφορία των δικαστικών αποφάσεων εντός της ΕΕ (με την απλοποίηση της διαδικασίας αναγνώρισης και εκτέλεσης της απόφασης στη χώρα εκτέλεσης), ενώ επίσης διευρύνεται ο ενιαίος δικαστικός χώρος. Η σχετική πρόταση της Ελληνικής Προεδρίας προβλέπει ακόμη ότι ο Κανονισμός θα εφαρμόζεται σε κάθε ζήτημα γονικής μέριμνας – συμπεριλαμβανομένων και των ρυθμίσεων που αφορούν την ανάθεση παιδιού σε Ίδρυμα ή ανάδοχη οικογένεια - ενώ για θέματα επικοινωνίας με το παιδί, η απόφαση θα εκτελείται άμεσα σε όλη την ΕΕ χωρίς προηγούμενη διαδικασία αναγνώρισης.

Εκτός των παραπάνω, στο πεδίο της Δικαιοσύνης, το Συμβούλιο υιοθέτησε σχέδιο απόφασης πλαισίου σχετικά με την εκτέλεση στην ΕΕ αποφάσεων δέσμευσης περιουσιακών στοιχείων, καθώς και απόφαση για την έρευνα και δίωξη γενοκτονίας, εγκλημάτων εναντίον της ανθρωπότητας και εγκλημάτων πολέμου, ενώ υιοθέτησε επίσης συμπεράσματα για την πρώτη έκθεση για τη μονάδα Eurojust, καθώς και για το ορισμένα ευρωπαϊκά δίκτυα όπως για την πρόληψη του εγκλήματος και την εκπαίδευση δικαστών.

Τέλος, επί Ελληνικής Προεδρίας αναπτύχθηκαν ιδιαίτερα οι εξωτερικές σχέσεις της ΕΕ σε θέματα δικαιοσύνης. Συγκεκριμένα:

- Υπεγράφησαν, στη διάρκεια της συνόδου Κορυφής ΕΕ-ΗΠΑ, οι συμβάσεις αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής και έκδοσης, ολοκληρώνοντας ένα κύκλο διαπραγματεύσεων που είχαν αρχίσει από τη Βελγική Προεδρία,

συνεχίστηκαν και κορυφώθηκαν επί Ισπανικής, Δανικής και τελικά Ελληνικής Προεδρίας. Με τις νέες συμβάσεις ΕΕ-ΗΠΑ αντικαθίστανται οι σχετικές διμερείς συμφωνίες που είχαν υπογραφεί από κράτη-μέλη της ΕΕ με τις ΗΠΑ.

- Πραγματοποιήθηκε συνάντηση της Τρόικας των υπουργών της ΕΕ με τις χώρες των Δυτ.Βαλκανίων, τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία και την Τουρκία, προκειμένου: α) να αξιολογηθεί η πρόοδος στην περιφερειακή συνεργασία επί θεμάτων Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων και β) να εξεταστεί η καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος στην περιοχή της Ν.Α.Ευρώπης. Στη συνάντηση αξιολογήθηκαν επίσης τα προβλήματα εφαρμογής και η εμπειρία που οικοδομήθηκε στη διαδικασία σταθεροποίησης των Βαλκανικών χωρών. Ανάλογης μορφής συνάντηση πραγματοποιήθηκε και με τη Ρωσία.
- Προωθήθηκαν εντατικά οι διαπραγματεύσεις με την Ελβετία (για την ένταξή της στο κεκτημένο Schengen), ενώ άρχισαν διαπραγματεύσεις με την Ισλανδία και τη Νορβηγία για τη σύναψη συμφωνιών αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής σε ποινικές υποθέσεις κι έκδοσης.

9. Τελικές παρατηρήσεις

Τα παραπάνω αφορούν τα σημαντικότερα ζητήματα στα οποία επιτεύχθηκαν συμφωνίες και αποφάσεις, ενώ υπήρξαν και άλλα θέματα στα οποία η συμβολή της προεδρίας δημιούργησε πρόοδο ώστε να μπορούν να ληφθούν αποφάσεις στο β' εξάμηνο του 2003.

Ας σημειωθεί ότι με τα Άτυπα Συμβούλια Υπουργών δόθηκε η ευκαιρία να αναδειχθεί η χώρα και πολλές περιοχές της, και μάλιστα σε μια περίοδο τουριστικής κρίσης, ενώ έγινε παράλληλη προβολή και συσχέτιση με Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 .

Τα άτυπα αυτά Συμβούλια συνέβαλλαν στο να υπάρξει μια πιο στενή επικοινωνιακής προσέγγιση μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και τοπικών κοινωνιών. Τέλος, με την ευκαιρία της προεδρίας οργανώθηκαν πολλές πολιτιστικές εκδηλώσεις σε πολλά μέρη της Ελλάδας και προβλήθηκαν μια σειρά από επιμέρους πολιτιστικές πτυχές της σύγχρονης Ελλάδας και της μεγάλης ιστορίας της.

Η ελληνική προεδρία ανέλαβε την πρωτοβουλία να διοργανώσει μέσω της ιστοσελίδας ηλεκτρονικές πληροφορίες για διεθνή και ευρωπαϊκά θέματα δίνοντας έναν εναλλακτικό τρόπο έκφρασης των απόψεων των πολιτών. Για τα αποτελέσματα αυτών των ψηφοφοριών ενημερώνονταν σε τακτικά χρονικά διαστήματα το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων.